

Kwiecień 2019 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2018 r.

Kwiecień 2019 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2018 r.

Spis treści

1. Streszczenie	1
2. Liczba kart płatniczych	4
2.1. Ogólna liczba kart	4
2.2. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych	5
2.3. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczania transakcji	6
2.3.1. Karty debetowe	6
2.3.2. Karty kredytowe	7
2.3.3. Karty obciążeniowe	9
2.3.4. Karty przedpłacone	9
2.4. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych	10
2.5. Karty płatnicze zbliżeniowe	12
3. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych	14
3.1. Liczba transakcji	14
3.2. Wartość transakcji	16
3.3. Transakcje bezgotówkowe	17
3.3.1. Dane pochodzące z sektora bankowego	17
3.3.2. Dane od agentów rozliczeniowych	19
3.4. Transakcje zbliżeniowe kartami płatniczymi	22
4. Infrastruktura rynku kart płatniczych	25
4.1. Bankomaty	25
4.2. Akceptanci	27
4.3. Punkty handlowo-usługowe	28
4.4. Terminale POS	28
4.5. Punkty oferujące wypłaty sklepowe (<i>cash back</i>)	30
Załącznik 1. Liczba kart płatniczych	33
Załącznik 2. Liczba transakcji kartami	34
Załącznik 3. Wartość transakcji kartami	35
Załącznik 4. Bezgotówkowe oraz gotówkowe transakcje kartami płatniczymi	36
Załącznik 5. Karty płatnicze zbliżeniowe	37
Załącznik 6. Wypłaty gotówki w bankomatach oraz wypłaty sklepowe (<i>cash back</i>)	38
Załącznik 7. Rynek akceptacji kart płatniczych wg danych od agentów rozliczeniowych	39
Spis wykresów	40

1. Streszczenie

Na koniec IV kwartału 2018 r. znajdowało się na rynku polskim 41,2 mln kart płatniczych, to jest o 817 tys. kart więcej niż we wrześniu 2018 r. (wzrost o 2%). Faktem wartym podkreślenia jest stale rosnąca liczba kart płatniczych w Polsce.

Podstawową kategorią kart w Polsce są karty debetowe (79%). Łączna liczba kart debetowych wyniosła 32,6 mln szt. i zwiększyła się o 584 tys. (wzrost o 2%). Drugą kategorią kart najczęściej spotykanych w Polsce są karty kredytowe (14,2%), których łączna liczba wyniosła w Polsce 5,87 mln szt. Liczba kart kredytowych na przestrzeni IV kwartału 2018 r. zwiększyła się o 2,6 tys. (wzrost o 0,04%).

Charakterystycznym zjawiskiem obserwowanym na rynku polskim jest dalszy wzrost liczby kart zbliżeniowych. Na koniec grudnia 2018 r. w Polsce było ich 34,7 mln szt. Na przestrzeni kwartału liczba kart zwiększyła się o 1,2 mln szt. Na koniec IV kwartału 2018 r. udział kart zbliżeniowych w ogólnej liczbie kart płatniczych osiągnął rekordowy poziom i wynosił 84,1% (w poprzednim kwartale wynosił 82,8%).

Według danych z banków, w IV kwartale 2018 r. odnotowano wzrost liczby oraz wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych. Przeprowadzono 1,45 mld transakcji kartami płatniczymi (wzrost o 3%) o łącznej wartości 191,7 mld zł (wzrost o 3%). W IV kwartale 2018 r. pojedyncza transakcja dokonana przy użyciu karty płatniczej wynosiła średnio 132,7 zł (w poprzednim kwartale 132,1 zł). Karta płatnicza posłużyła klientom na przestrzeni kwartału do realizacji średnio 35 transakcji gotówkowych, jak i bezgotówkowych (podobnie jak z w poprzednim kwartale).

W IV kwartale 2018 r. przy użyciu kart przeprowadzono 1,27 mld transakcji bezgotówkowych, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło wzrost o 4%. Transakcje bezgotówkowe stanowiły 88,1% łącznej liczby wszystkich transakcji kartami (pozostałe 11,9% wszystkich transakcji stanowiły transakcje gotówkowe, czyli wypłaty z bankomatów, kas banku lub wypłaty sklepowe (*cash back*)). Wartość transakcji bezgotówkowych wyniosła 87,4 mld zł (co stanowi wzrost o 9% w porównaniu do poprzedniego kwartału). Karta płatnicza została wykorzystana do realizacji płatności bezgotówkowych średnio 31 razy (w poprzednim kwartale 30 razy). Pojedyncza płatność bezgotówkowa wynosiła średnio 69 zł (w poprzednim kwartale 65 zł).

Na koniec grudnia 2018 r. liczba terminali POS w Polsce wynosiła 786,2 tys., czyli w kwartale przybyło 43,9 tys. nowych urządzeń, co stanowi wzrost o 6%. Warto podkreślić, iż liczba terminali stale wzrasta. Na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy tj. od końca grudnia 2017 r. do końca grudnia 2018 r., przybyło na rynku polskim 153,3 tys. dodatkowych urządzeń.

Na przestrzeni IV kwartału 2018 r., liczba działających akceptantów wyposażonych w terminale POS zwiększyła się do poziomu 339,7 tys. (wzrost o 7%). Nastąpił także wzrost liczby punktów handlowo-usługowych, które są przystosowane do akceptacji kart płatniczych. Na koniec grudnia 2018 r. punktów tego typu było 562,6 tys., czyli w porównaniu do września 2018 r. więcej o 31,2 tys. (wzrost o 6%).

Rozwój rynku akceptacji następuje także pod względem przystosowania do korzystania przez klientów z płatności zbliżeniowych. Na podstawie danych pozyskanych przez NBP od agentów rozliczeniowych, na koniec grudnia 2018 r. w Polsce było 786,2 tys. terminali wyposażonych w funkcję zbliżeniową. Wskaźnik udziału terminali zbliżeniowych do wszystkich urządzeń typu POS był osiągnął poziom 100%.

Warto podkreślić, iż w IV kwartale 2018 r. średnia wartość pojedynczej transakcji zbliżeniowej wyniosła 56 zł. W poprzednim kwartale wskaźnik wynosił 52 zł, czyli po raz kolejny przekroczył granicę 50 zł. Wzrost średniej wartości transakcji zbliżeniowych świadczy o tym, że powszechność wykorzystywania płatności zbliżeniowych odnosi się nie tylko do płatności niskokwotowych (o wartości poniżej 50 zł), lecz także do płatności na wyższe kwoty, przekraczające 50 zł, powyżej której wymagane jest również podanie kodu PIN.

Agenci rozliczeniowi w IV kwartale 2018 r. zrealizowali ponad 1,2 mld transakcji bezgotówkowych na łączną kwotę 82,7 mld zł. W IV kwartale 2018 r. zarówno liczba, jak i wartość transakcji była większa niż w kwartale poprzednim. Odnotowano w odniesieniu do liczby wzrost o 2% oraz w odniesieniu do wartości wzrost o 5%.

Odmienną kategorią płatności bezgotówkowych obsługiwanych przez agentów rozliczeniowych są płatności w Internecie. W IV kwartale 2018 r. kartami płatniczymi w Internecie zrealizowano 24 mln transakcji, co w porównaniu do kwartału poprzedniego oznaczało wzrost o 27%. Wartość łączna transakcji w internecie opiewała na kwotę 3,3 mld zł, czyli była aż o 382 mln zł większa niż w kwartale poprzednim. Odnotowano zatem znaczący wzrost na poziomie 13%.

Trend spadkowy liczby bankomatów znowu był widoczny. Na przestrzeni IV kwartału 2018 r. liczba bankomatów zmniejszyła się o kolejne 102 urządzenia (spadek o 0,4%). W Polsce na koniec grudnia 2018 r. było 22.885 bankomatów.

Transakcji wypłat z bankomatów było 158,6 mln, tj. mniej o 8,9 mln w porównaniu do kwartału poprzedniego (spadek o 5%). Spadł także wskaźnik liczby wypłat realizowanych średnio dziennie w przeliczeniu na jeden bankomat z poziomu 79 do poziomu 75 transakcji. Łączna wartość wypłat wyniosła 84,9 mld zł, co w porównaniu do kwartału poprzedniego oznacza spadek o 2%. Wypłata w bankomacie średnio wynosiła 535 zł, czyli była większa niż w kwartale poprzednim (519 zł).

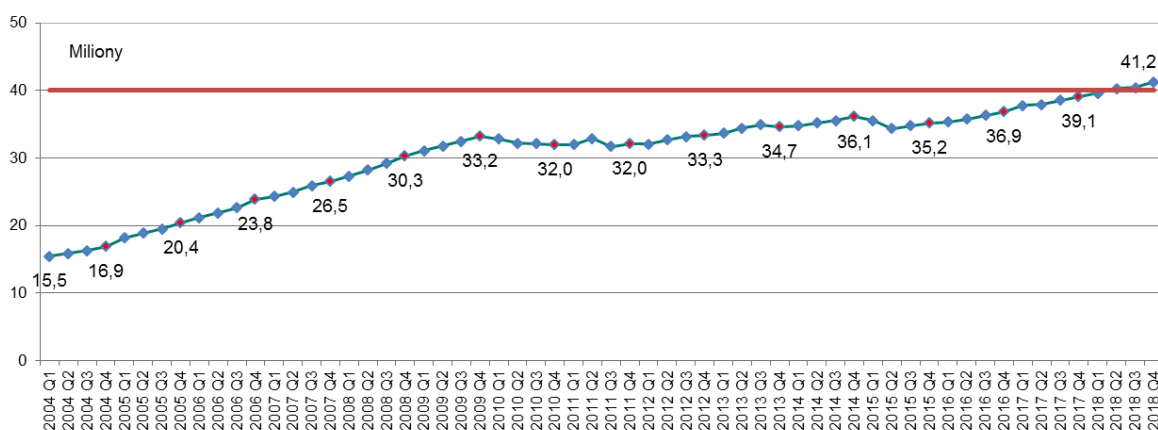
Na koniec grudnia 2018 r. placówek handlowo-usługowych, w których klienci mogli zrealizować usługę wypłaty sklepowej było 259,9 tys. W IV kwartale 2018 r. liczba placówek zwiększyła się o 20 tys. (wzrost o 8%). W IV kwartale 2018 r. klienci dokonali 4,39 mln wypłat sklepowych, czyli o 7 tys. więcej niż w kwartale poprzednim, co stanowi wzrost o 0,2%. Łączna wartość wypłat sklepowych wyniosła 529,3 mln zł i w porównaniu do poprzedniego kwartału wzrosła o kwotę 8 mln zł (wzrost o 1,5%). Średnia wartość pojedynczej wypłaty sklepowej wyniosła 121 zł (w poprzednim kwartale 119 zł).

2. Liczba kart płatniczych

2.1. Ogólna liczba kart

Według danych z banków, na koniec grudnia 2018 r. na polskim rynku znajdowało się w obiegu 41,2 mln kart płatniczych, to jest o 817 tys. kart więcej niż we wrześniu 2018 r., co stanowiło wzrost o 2%. Obserwowana od lat tendencja wzrostowa spowodowała, iż liczba kart na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrosła niemal 1,4-krotnie (z poziomu 30,3 mln kart na koniec 2008 r.), a na przestrzeni ostatnich 14 lat wzrosła ponad 2,4-krotnie (z poziomu 16,9 mln kart na koniec 2004 r.) (wykres nr 2.1).

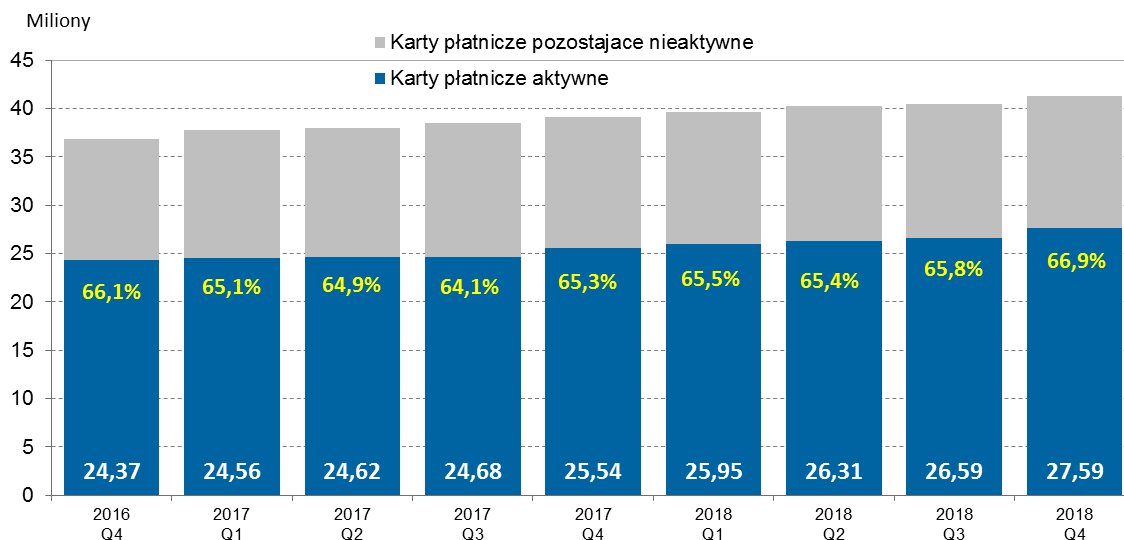
Wykres 2.1 Liczba kart płatniczych (w mln szt.) w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od 2004 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Na koniec 2018 r. zanotowany został wzrost liczby aktywnych kart płatniczych, tj. takich, którymi w ciągu ostatniego kwartału została dokonana co najmniej jedna transakcja gotówkowa, bądź bezgotówkowa. Liczba aktywnych kart płatniczych wzrosła w porównaniu z końcem III kw. 2018 r. o 1 mln szt. do poziomu 27,6 mln szt., co stanowi wzrost o 4%. Natomiast udział aktywnych kart płatniczych w ogólnej liczbie kart wyemitowanych w Polsce wyniósł w na koniec 2018 r. 66,9% i wzrósł w porównaniu do III kw. 2018 r. o 1,1 p.p. Oznacza to równocześnie, że blisko 1/3 wydanych w Polsce kart płatniczych pozostaje nieaktywna (wykres nr 2.2).

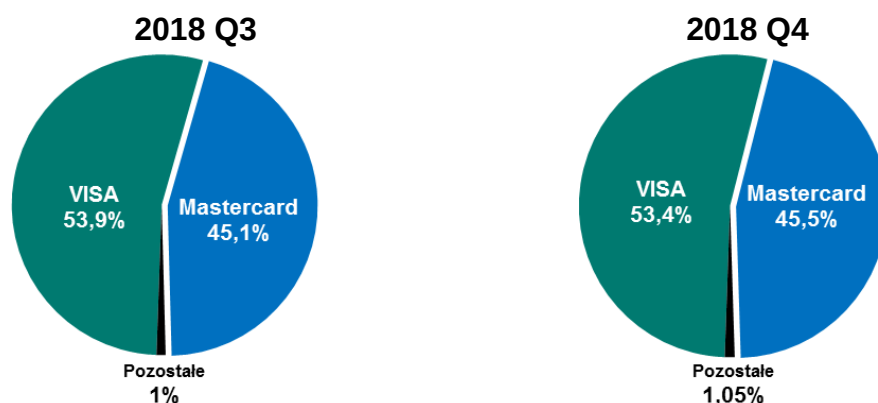
Wykres 2.2 Liczba kart płatniczych aktywnych (w mln szt.) oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie kart wyemitowanych w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

2.2. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych

Pozycję dominującą na rynku polskim, jeśli chodzi o organizacje płatnicze, nadal utrzymuje organizacja VISA, do której należy 53,4% wydanych w Polsce kart płatniczych, natomiast drugie miejsce – z 45,5% udziałem w rynku – zajmuje organizacja Mastercard, co zaprezentowano na wykresie nr 2.3. W IV kwartale 2018 r. udział kart Mastercard zwiększył się o 0,4 punktu procentowego. Na koniec grudnia 2018 r. udział pozostałych kart, w tym głównie kart własnych banków, wyniósł 1,05%.

Wykres 2.3 Struktura wydanych kart według poszczególnych systemów kartowych - stan na koniec III oraz IV kwartału 2018 r.

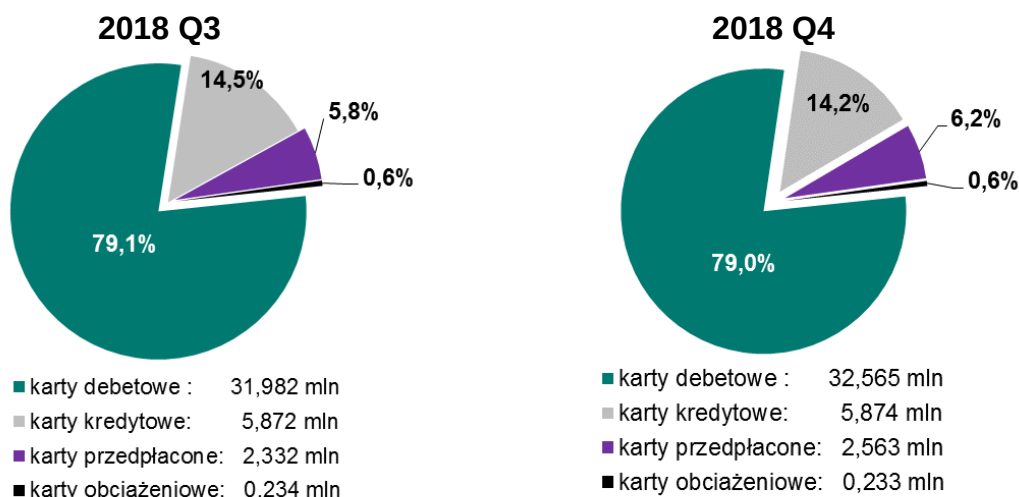

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczania transakcji

Strukturę wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, przedpłacone i obciążeniowe na koniec III oraz IV kwartału 2018 r. przedstawiono na wykresie nr 2.4. Podobnie jak we wcześniejszych okresach, spośród wydanych kart największy udział (79%) miały karty debetowe, których na koniec grudnia 2018 r. było 32,6 mln szt., a na drugiej pozycji (14,2%) znalazły się karty kredytowe w liczbie 5,87 mln szt. Karty przedpłacone, których na koniec grudnia ub.r. było w obiegu 2,6 mln szt., stanowiły 6,2% udziału w rynku. Najmniej liczną kategorią obecną na rynku są karty obciążeniowe, których w obiegu było 233 tys., co stanowiło 0,6% udziału w rynku.

Wykres 2.4 Struktura wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, obciążeniowe oraz przedpłacone - stan na koniec III oraz IV kwartału 2018 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

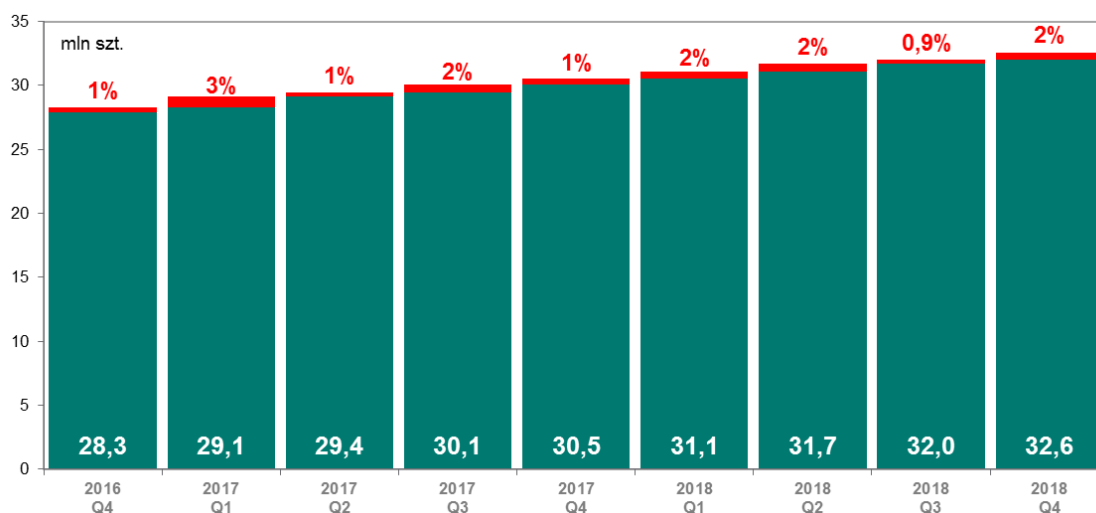
2.3.1. Karty debetowe

Karty debetowe charakteryzują się tym, iż umożliwiają dokonywanie zakupów lub wypłatę gotówki tylko do wysokości środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Transakcje wykonywane przy użyciu kart debetowych (z wyjątkiem transakcji realizowanych z wykorzystaniem funkcji zbliżeniowej w trybie off-line) są autoryzowane, tzn. że przy każdym użyciu karty weryfikowana jest karta płatnicza i posiadacz karty (np. przez podanie kodu PIN) oraz dostępność środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Karty debetowe są wydawane przez większość banków standardowo w pakiecie do każdego otwieranego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego.

W IV kwartale 2018 r. liczba kart debetowych wyniosła 32,6 mln szt. czyli w porównaniu do kwartału poprzedniego zwiększyła się o 584 tys. (wzrost o 2%) (wykres nr 2.5). Udział kart debetowych

w rynku kart płatniczych stanowi zdecydowanie dominującą część i wyniósł 79% i na przestrzeni kwartału zmniejszył się o 0,1 punktu procentowego.

Wykres 2.5 Liczba kart debetowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

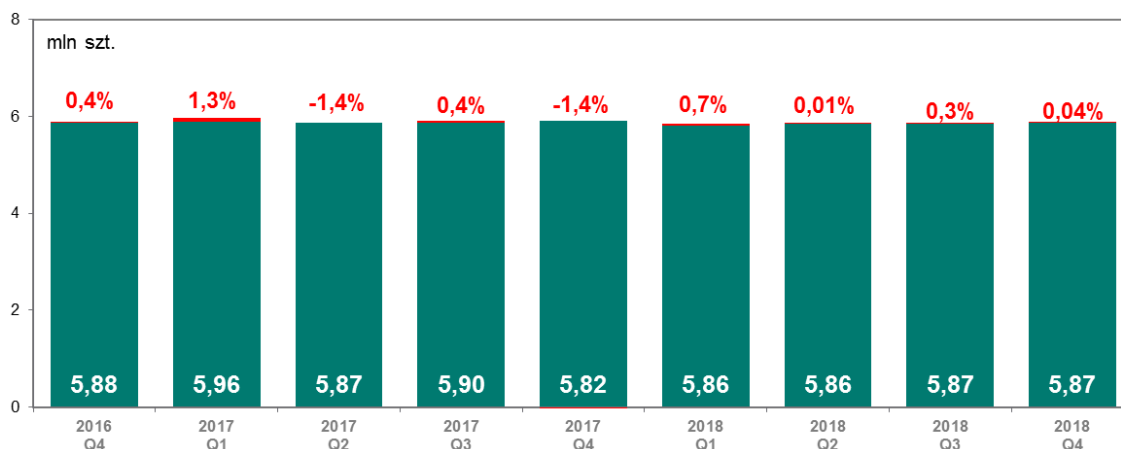
Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3.2. Karty kredytowe

Drugie pod względem liczebności są karty kredytowe. Są to karty umożliwiające posiadaczowi skorzystanie z oferowanego przez bank limitu kredytowego. Zazwyczaj banki wyznaczają tzw. okres bezodsetkowy, w którym klient może dokonywać płatności, korzystając z nieoprocentowanego kredytu. Na okres bezodsetkowy składa się miesięczny okres rozliczeniowy (28-31 dni) i okres na spłatę zadłużenia bez odsetek (około 20-25 dni, w zależności od banku i rodzaju karty). Posiadanie karty kredytowej nie wiąże się z koniecznością otwarcia rachunku bieżącego w banku wydającym kartę kredytową.

Na koniec grudnia 2018 r. łączna liczba kart kredytowych wyniosła 5,87 mln szt. W IV kwartale 2018 r. liczba kart kredytowych w stosunku do końca poprzedniego kwartału zwiększyła się o 2,6 tys., co stanowiło wzrost o 0,04% (wykres nr 2.6).

Wykres 2.6 Liczba kart kredytowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

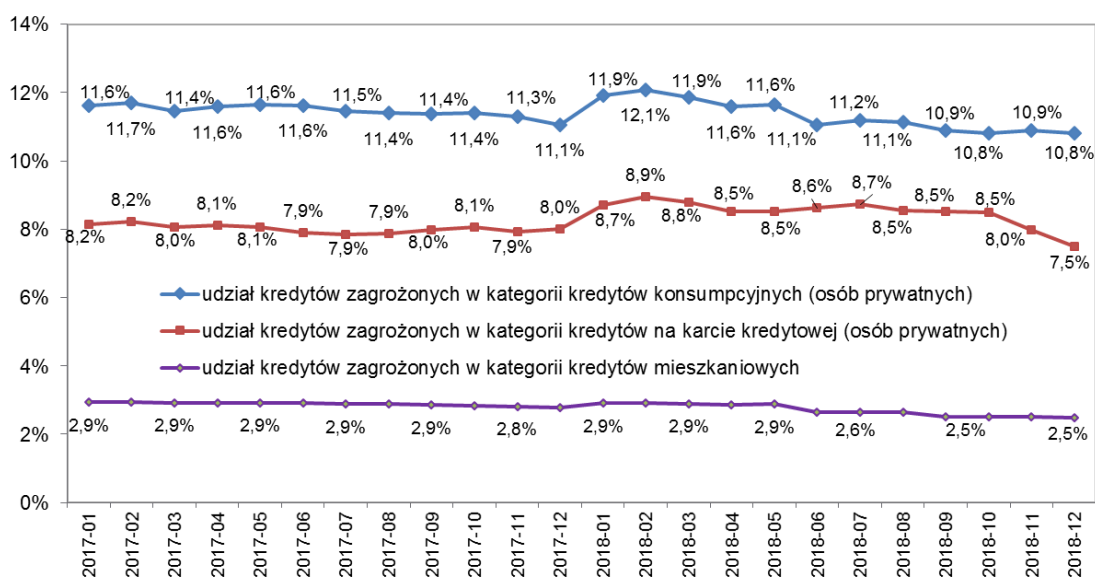

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Na koniec 2018 r. w Polsce wartość kredytów zaciągniętych na karty kredytowe wyniosła 14,626 mld zł, tj. od września 2018 r. zwiększyła się o 368 mln zł (wzrost o 3%).

Równocześnie na koniec grudnia 2018 r. wskaźnik udziału kredytów zagrożonych w ogólnej wartości kredytów udzielonych za pośrednictwem kart kredytowych wyniósł 7,5% (czyli był niższy niż w grudniu 2017 r., gdy wynosił 8%). Wielkość wskaźnika kredytów zagrożonych na kartach kredytowych na przestrzeni kolejnych miesięcy od stycznia 2017 r. przedstawiono na wykresie nr 2.7.

Wykres 2.7 Wskaźniki udziału kredytów zagrożonych w wybranych kategoriach kredytów w kolejnych miesiącach od stycznia 2017 r.

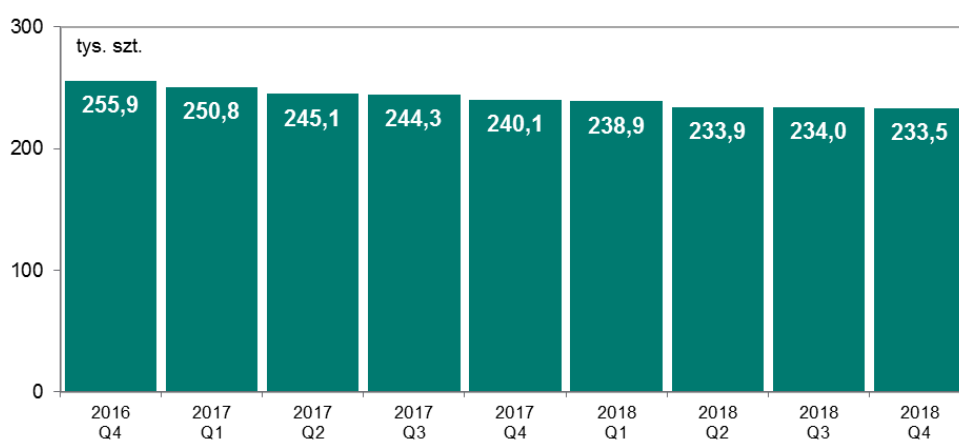

Źródło: Departament Stabilności Finansowej, NBP

2.3.3. Karty obciążeniowe

Karty obciążeniowe (zwane również „charge”) pozwalają na korzystanie z przyznanego miesięcznego limitu kredytowego. Rachunek posiadacza karty obciążeniowej jest obciążany przez bank – z reguły raz w miesiącu – kwotą należności wykorzystania limitu kredytowego. Na koniec grudnia 2018 r. liczba kart obciążeniowych wynosiła 233,5 tys. szt. i od września 2018 r. zmniejszyła się o 562 szt. (wykres nr 2.8). Udział kart typu charge w rynku kart płatniczych wyniósł 0,6%, czyli pozostał bez zmian w porównaniu do poprzedniego kwartału.

Wykres 2.8 Liczba kart obciążeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

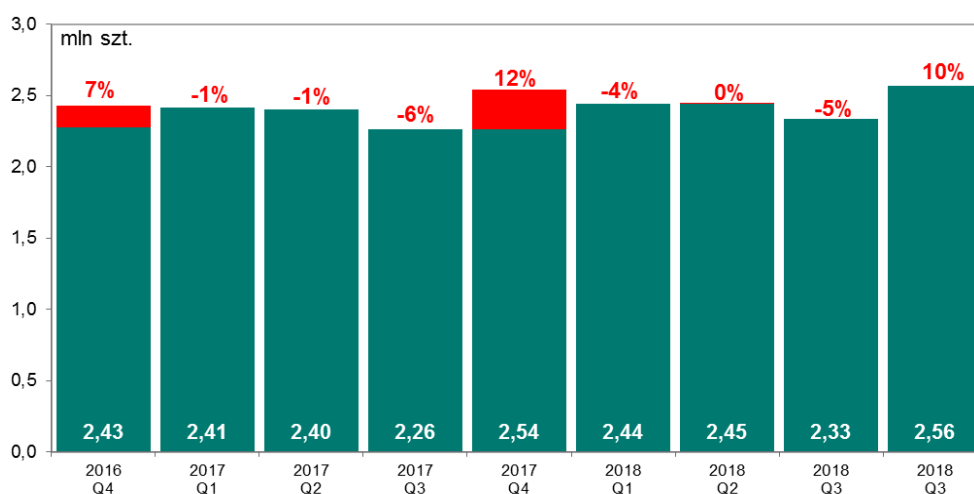
Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3.4. Karty przedpłacone

Karty przedpłacone (z ang. *prepaid cards*) umożliwiają dokonywanie płatności z wykorzystaniem środków dostępnych na przypisanym do karty rachunku płatniczym. Przed użyciem karty rachunek ten należy zasilić środkami, np. poprzez polecenie przelewu zlecone w serwisie bankowości internetowej lub w formie wpłaty gotówki w oddziale banku.

Na koniec grudnia 2018 r. liczba kart przedpłaconych wynosiła 2,6 mln szt. i była o 24 tys. większa (wzrost o 0,9%) niż na koniec grudnia 2017 r. (wykres nr 2.9). Udział kart przedpłaconych w rynku kart płatniczych wyniósł 6,2%, czyli w porównaniu do poprzedniego kwartału zwiększył się o 0,4 punktu procentowego.

Wykres 2.9 Liczba kart przedpłaconych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

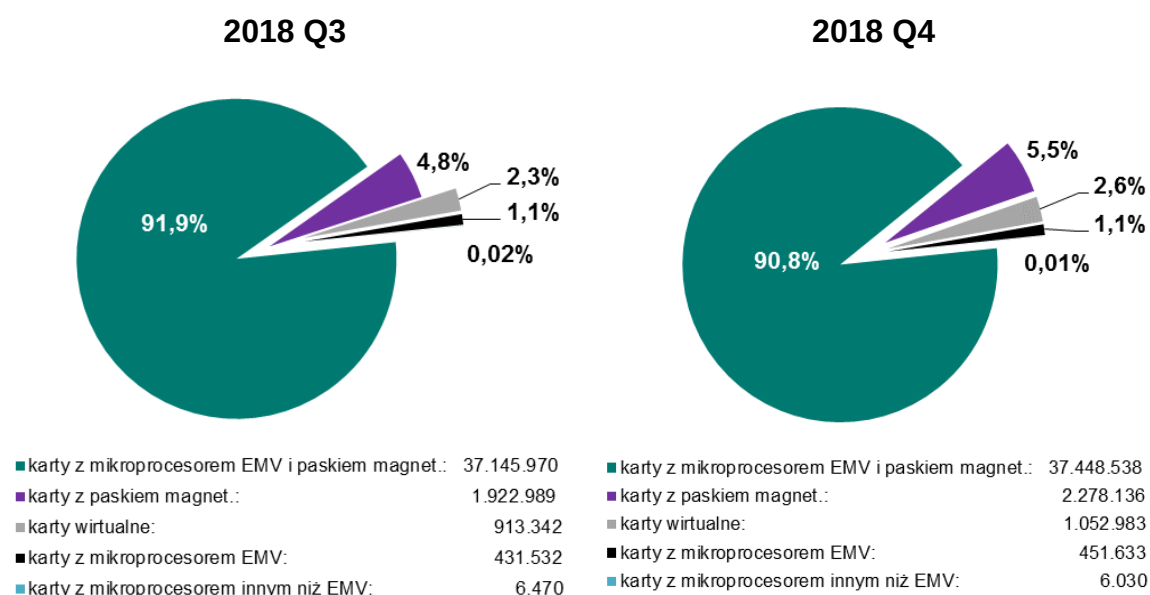

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.4. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych

Strukturę wydanych kart w podziale na karty wyposażone tylko w pasek magnetyczny, karty z paskiem magnetycznym i mikroprocesorem (tzw. karty hybrydowe), karty wyposażone tylko w mikroprocesor oraz karty wirtualne na koniec III oraz IV kwartału 2018 r. ilustruje wykres nr 2.10.

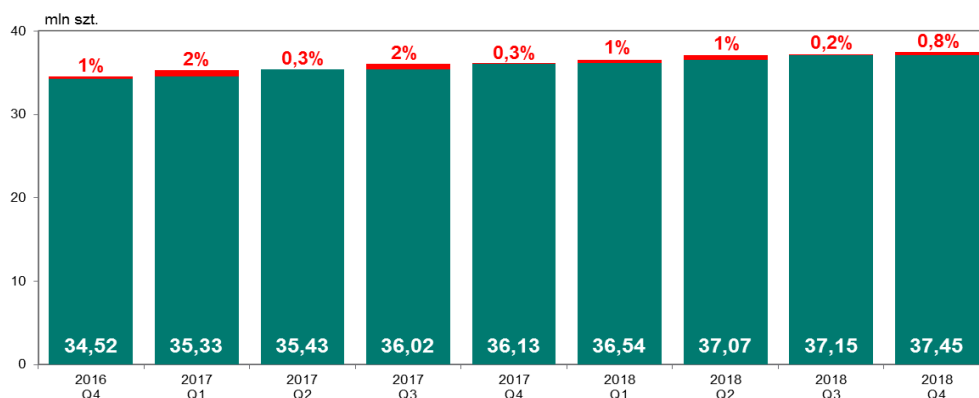
Wykres 2.10 Struktura kart w podziale według technologii zapisu danych w III oraz IV kwartale 2018 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Kart hybrydowych, tj. wyposażonych zarówno w pasek magnetyczny, jak i mikroprocesor, na koniec grudnia 2018 r. było w obiegu 37,45 mln szt. Karty hybrydowe są dominującą kategorią kart na rynku polskim, stanowiąc 90,8% (wykres nr 2.9). W porównaniu do poprzedniego kwartału nastąpiło zwiększenie liczby tego typu kart o 302,6 tys. sztuk, czyli wzrost o 0,8% (wykres nr 2.11).

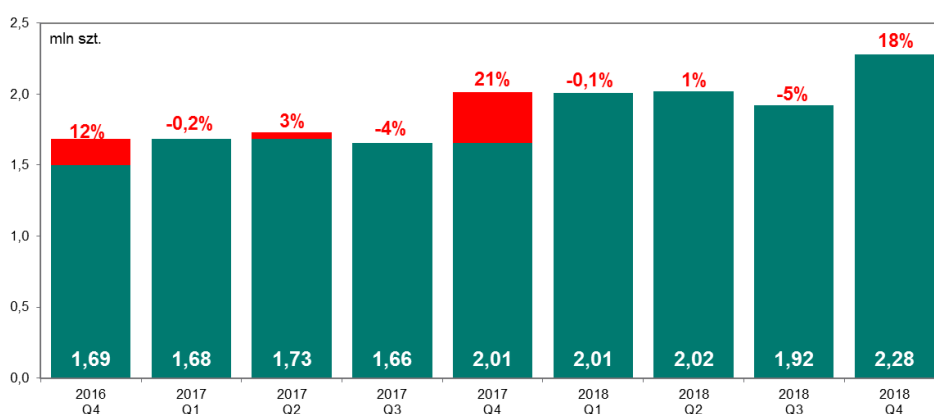
Wykres 2.11 Liczba kart z paskiem magnetycznym i z mikroprocesorem na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W omawianym okresie wzrosła liczba kart wyposażonych wyłącznie w pasek magnetyczny. Na koniec grudnia 2018 r. liczba kart wyposażonych tylko w pasek magnetyczny wynosiła 2,28 mln szt. i w porównaniu do poprzedniego kwartału zwiększyła się o 355,1 tys., co stanowiło wzrost o 18% (wykres nr 2.12). Na koniec grudnia 2018 r. udział w rynku kart wyposażonych wyłącznie w pasek magnetyczny wyniósł 5,5%.

Wykres 2.12 Liczba kart tylko z paskiem magnetycznym na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Od 2004 roku na rynku polskim występują tzw. karty wirtualne, służące wyłącznie do dokonywania płatności za pośrednictwem Internetu. W porównaniu do poprzedniego kwartału liczba kart wirtualnych zwiększyła się o 139,6 tys. kart (wzrost o 15%).

Na koniec IV kwartału 2018 r. liczba kart wirtualnych kształtowała się na poziomie 1 mln. Na koniec grudnia 2018 r. udział tych kart w ogólnej liczbie kart wynosił 2,6% (w poprzednim kwartale stanowił 2,3%).

W IV kwartale 2018 r. liczba kart wyposażonych tylko w mikroprocesor EMV zwiększyła się o 20 tys. (wzrost o 5%), osiągając łączną liczbę 451,6 tys. Udział tych kart w ogólnej liczbie wydanych kart nadal jednak pozostaje niewielki i w analizowanym okresie wyniósł 1,1%.

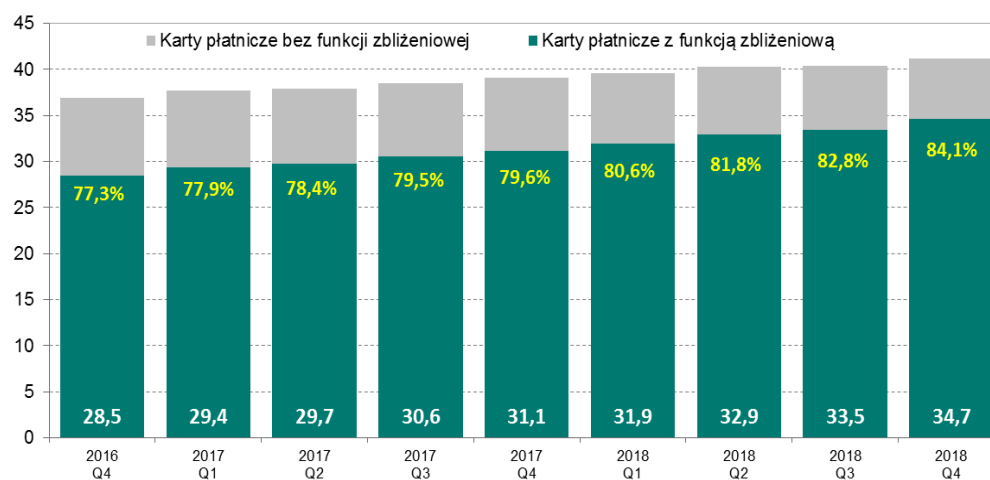
Szczegółowe dane dotyczące kategorii wydanych kart prezentuje tabela nr 1 (str. 33).

2.5. Karty płatnicze zbliżeniowe

Przełomowym etapem rozwoju rynku polskiego było upowszechnienie nowej formy płatności z wykorzystaniem zbliżeniowej karty płatniczej. Transakcje zbliżeniowe odbywają się bezstykowo (konieczne jest tylko zbliżenie karty do terminala), a przy płatnościach poniżej 50 zł nie jest wymagane podanie kodu PIN lub złożenie podpisu posiadacza karty. Transakcje zbliżeniowe są możliwe dzięki nowej technologii, która wykorzystuje umieszczony w karcie miniaturowy układ scalony oraz wbudowaną antenę radiową.

Na koniec IV kwartału 2018 r., wg danych przekazanych przez banki w raportach kwartalnych, na rynku polskim znajdowało się w obiegu ok. 34,7 mln kart z funkcją zbliżeniową, co przełożyło się na rekordowo wysoki udział w całości rynku kart płatniczych na poziomie 84,1% (w poprzednim kwartale stanowiło 82,8%). Liczba kart zbliżeniowych, w porównaniu do kwartału poprzedniego, zwiększyła się o 1,2 mln szt., co stanowiło wzrost o 4%. Liczbę kart zbliżeniowych oraz udział, jaki stanowią w liczbie wszystkich kart płatniczych wyemitowanych na rynku polskim na przestrzeni kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r., przedstawia wykres nr 2.13.

Wykres 2.13 Liczba wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

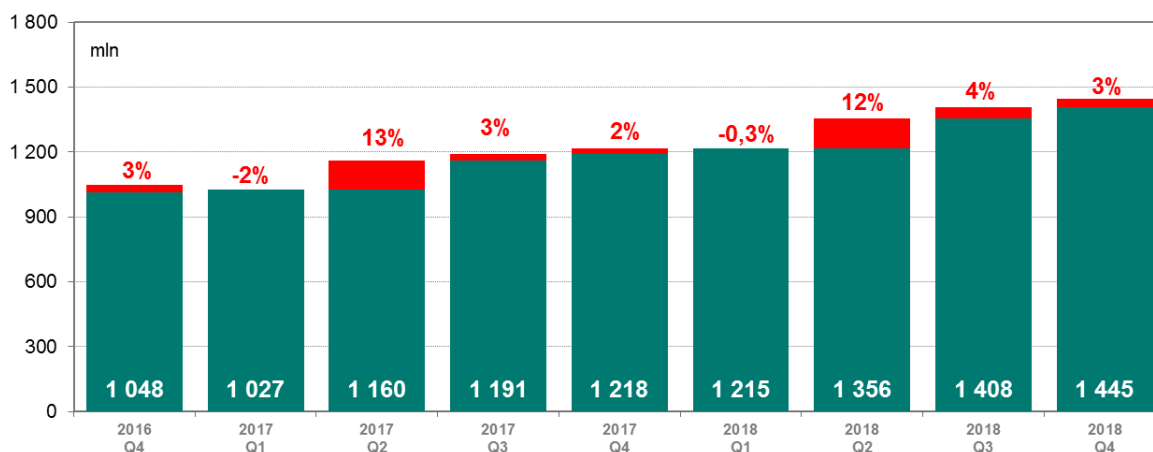
Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

3. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych

3.1. Liczba transakcji

Według danych z banków, w IV kwartale 2018 r. przeprowadzono przy użyciu kart płatniczych 1,445 mld transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych). W porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowano zwiększenie liczby transakcji o 37,4 mln, co stanowiło wzrost o 3% (wykres nr 3.1). Porównując do analogicznego kwartału w roku ubiegłym, liczba przeprowadzonych transakcji wzrosła o 19%.

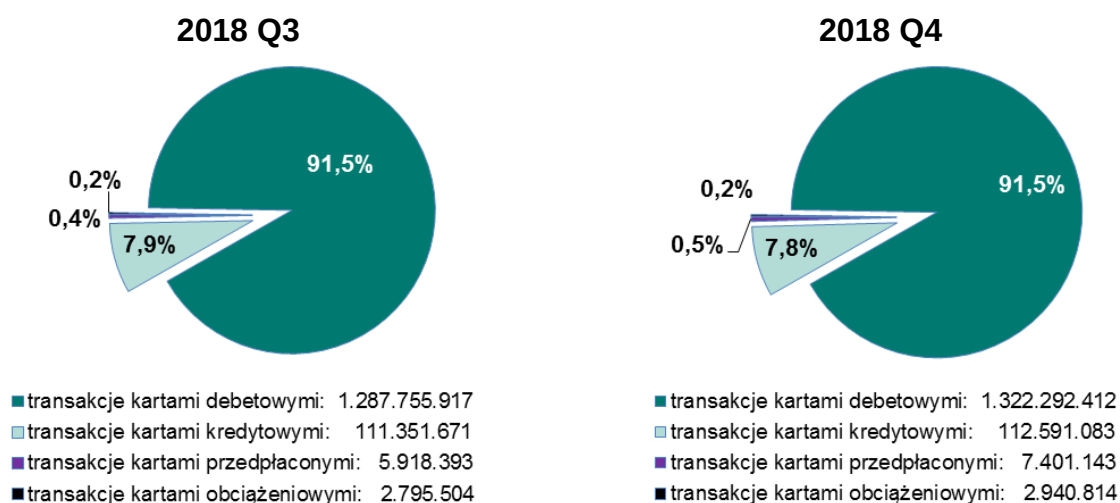
Wykres 3.1 Liczba (w mln) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2018 r. - analogicznie jak w kwartale poprzednim - przeważająca większość transakcji, tj. 91,5%, była dokonywana kartami debetowymi. Mniej liczne były transakcje dokonywane kartami kredytowymi (7,8%), kartami przedpłaconymi (0,5%) oraz kartami obciążeniowymi (0,2%) (wykres nr 3.2). W porównaniu do kwartału poprzedniego, udziały w rozkładzie procentowym liczby transakcji poszczególnymi typami kart zostały niezmienione.

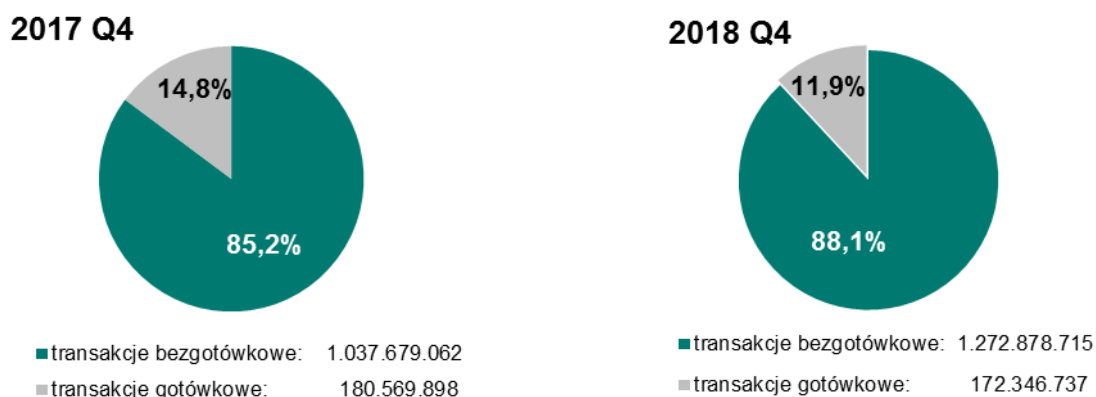
Wykres 3.2 Struktura liczby przeprowadzonych transakcji przy użyciu kart w III oraz IV kwartale 2018 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Do kategorii transakcji kartowych, o których informacje są przekazywane przez banki do NBP, zaliczają się wszystkie rodzaje transakcji, jakie można było przeprowadzić przy użyciu karty, np. wypłata gotówki z bankomatu, wypłata gotówki w kasie banku, usługa wypłaty sklepowej (*cash back*), płatności bezgotówkowe w punktach handlowo-usługowych i płatności bezgotówkowe za pośrednictwem Internetu. Przedstawiane dane obejmują wszystkie operacje dokonane przy użyciu kart wydanych przez banki swoim klientom, zarówno na terenie kraju, jak i poza jego granicami. Transakcje bezgotówkowe stanowiły 88,1% liczby wszystkich transakcji kartowych (wykres nr 3.3). Na przestrzeni ostatniego roku wskaźnik ten wzrósł o 2,9 punktu procentowego.

Wykres 3.3 Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w IV kwartale 2017 r. oraz 2018 r.

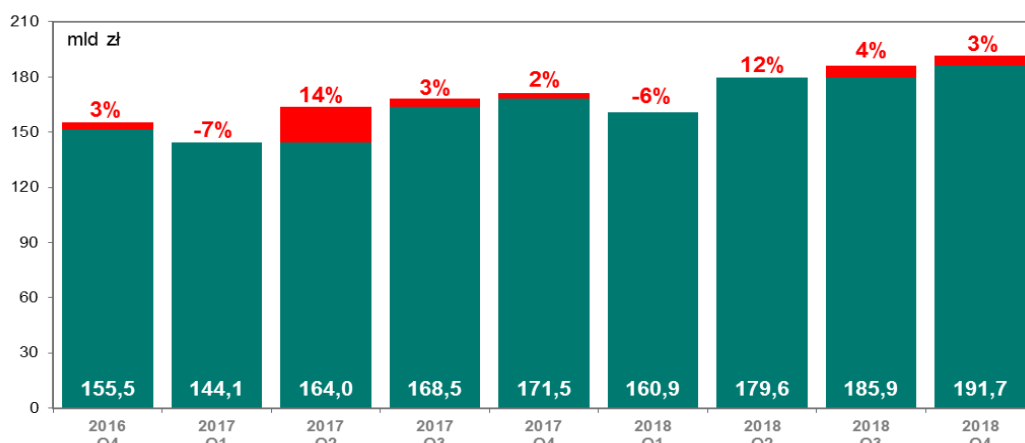

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

3.2. Wartość transakcji

W IV kwartale 2018 r. przy użyciu kart dokonano transakcji na łączną kwotę 191,7 mld zł. W porównaniu do poprzedniego kwartału ich wartość zwiększyła się o 5,8 mld zł, co stanowi wzrost o 3%). Natomiast na przestrzeni ostatniego roku wartość transakcji kartami zwiększyła się o 12% (wykres nr 3.4).

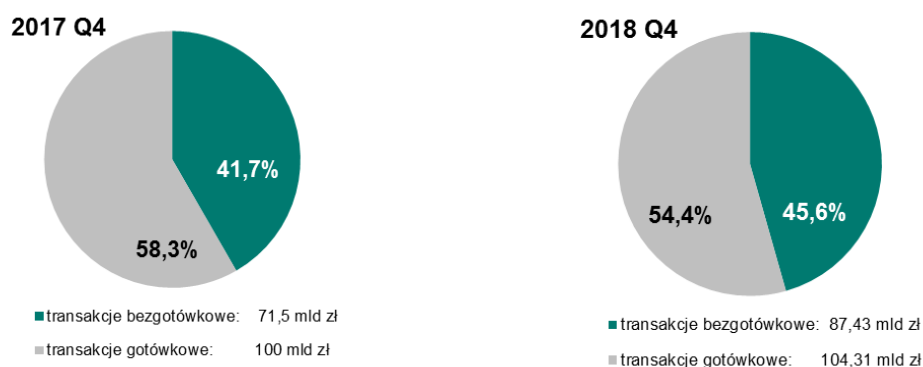
Wykres 3.4 Wartość (w mld zł) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Nadal dominują transakcje gotówkowe w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych. Jako transakcje gotówkowe rozumiane są wypłaty gotówkowe z bankomatów, wypłaty z kas banków oraz wypłaty sklepowe *cash back*. Udział transakcji gotówkowych wyniósł 54,4% a na przestrzeni ostatniego roku wskaźnik ten zmniejszył się o 3,9 punktu procentowego (wykres 3.5).

Wykres 3.5 Udział wartości transakcji bezgotówkowych i gotówkowych przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w IV kwartale 2017 r. oraz 2018 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2018 r. udział wartości transakcji bezgotówkowych w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych wyniósł 45,6%.

W IV kwartale 2018 r. średnia wartość transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych) przeprowadzonej przy użyciu karty płatniczej wyniosła 132,7 zł, czyli bardzo nieznacznie wyższa niż była w poprzednim kwartale (132,1 zł). Innym wskaźnikiem charakteryzującym zachowania użytkowników kart płatniczych jest średnia liczba transakcji przeprowadzanych pojedynczą kartą. W IV kwartale 2018 r. na jedną kartę przypadało średnio 35 przeprowadzonych transakcji (w poprzednim kwartale było to średnio 34,8 transakcji).

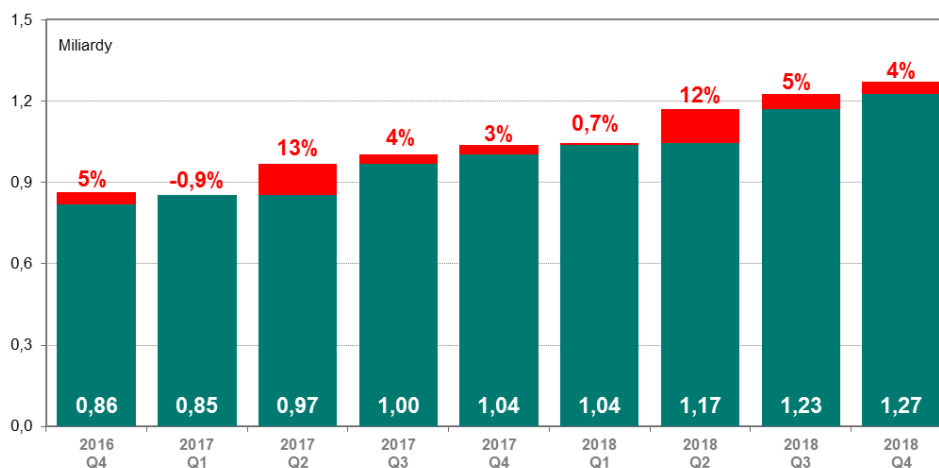
3.3. Transakcje bezgotówkowe

3.3.1. Dane pochodzące z sektora bankowego

W IV kwartale 2018 r. według danych przekazanych przez banki, transakcji bezgotówkowych przeprowadzono 1,27 mld, czyli więcej o 46,1 mln transakcji niż w poprzednim kwartale, co stanowiło wzrost o 4% (wykres nr 3.6).

Łączna liczba transakcji bezgotówkowych w kwartale - po raz kolejny na poziomie ponad 1 miliarda - pozytywnie świadczy o dużym potencjale polskiego rynku dla rozwoju obrotu bezgotówkowego. Ponadto wskaźnik liczby transakcji bezgotówkowych w dłuższym okresie wykazuje tendencję rosnącą. I tak, porównując IV kwartał 2018 r. do analogicznego okresu w 2017 r., liczba transakcji była większa o 22%, a porównując do 2016 r., była większa o 50%. Dane jednoznacznie wskazują, że na rynku polskim rośnie skłonność klientów do realizowania płatności bezgotówkowych przy użyciu kart płatniczych. Wzrost liczby transakcji bezgotówkowych jest przede wszystkim rezultatem coraz bardziej powszechnego korzystania z kart zbliżeniowych oraz rosnącej sieci akceptacji kart.

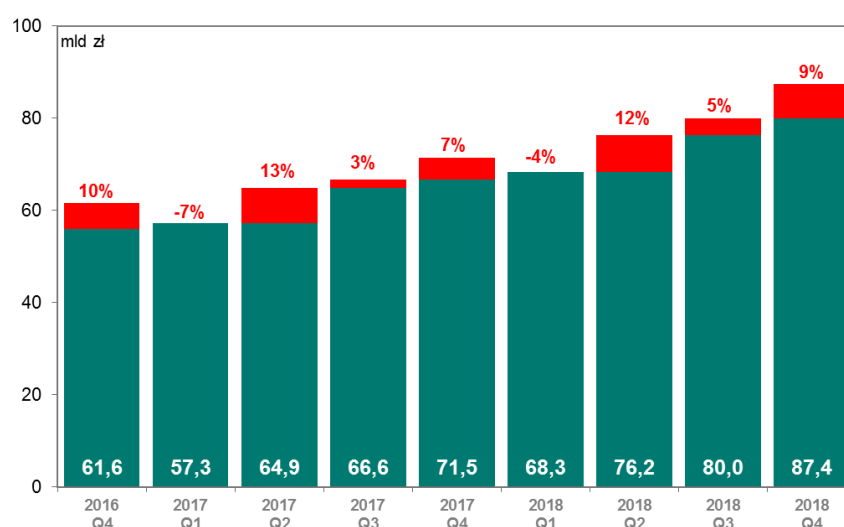
Wykres 3.6 Liczba (w mln) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Według danych z banków, w IV kwartale 2018 r. przy użyciu kart dokonano na rynku polskim transakcji bezgotówkowych na łączną kwotę 87,4 mld zł, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło zwiększenie o 7,4 mld zł (wzrost o 9%). Wskaźnik wartości transakcji bezgotówkowych w długim okresie czasu wykazuje stałą tendencję rosnącą. I tak, porównując IV kwartał 2018 r. do analogicznego okresu w 2017 r., można zaobserwować, iż wartość transakcji wzrosła o 22%, a na przestrzeni dwóch lat wzrosła o 42% (wykres nr 3.7).

Wykres 3.7 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

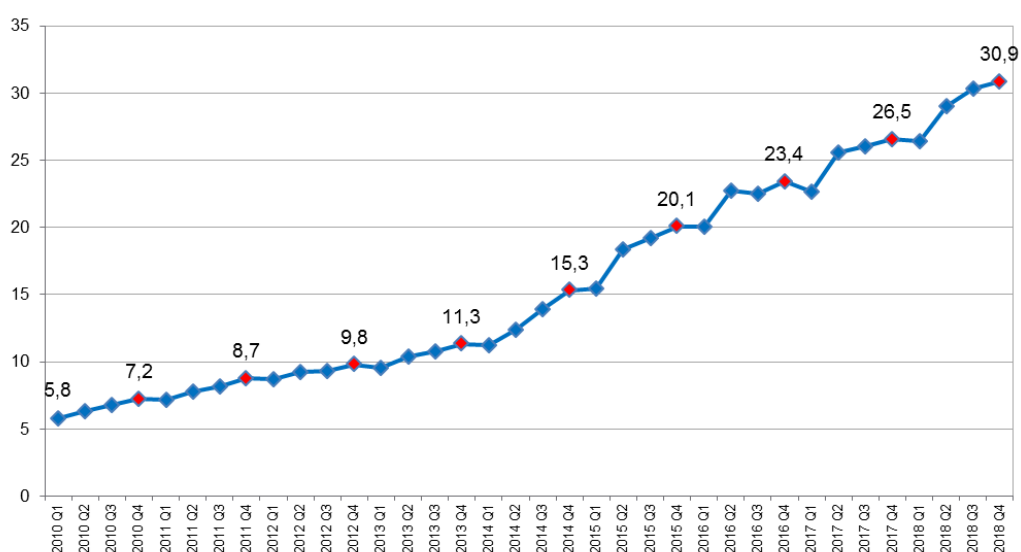

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Średnia liczba transakcji bezgotówkowych przeprowadzonych pojedynczą kartą płatniczą w IV kwartale 2018 r. wyniosła 30,9, podczas gdy w poprzednim kwartale wyniosła 30,3. Na przestrzeni dłuższego okresu zauważalny jest wzrost omawianego wskaźnika, co potwierdza skłonność klientów do coraz częstszego wykorzystywania kart płatniczych (wykres nr 3.8).

W IV kwartale 2018 r. średnia wartość transakcji bezgotówkowej przeprowadzonej przy użyciu karty wynosiła 69 zł (w poprzednim kwartale 65 zł).

Wykres 3.8 Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kolejnych kwartałach od I kwartału 2010 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

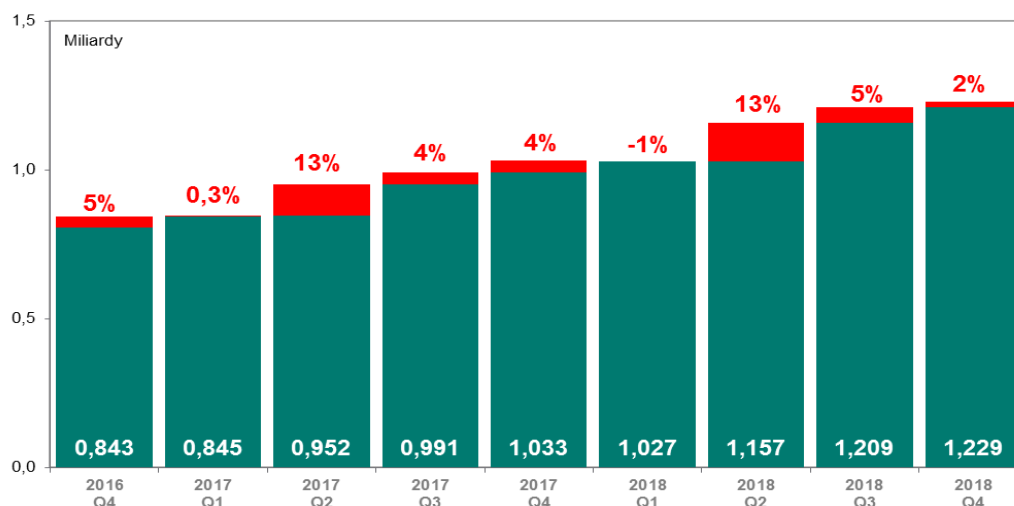
3.3.2. Dane od agentów rozliczeniowych

Drugim źródłem informacji o transakcjach przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych są agenci rozliczeniowi działający na rynku polskim. Rejestrują oni transakcje przeprowadzane w punktach handlowo-usługowych akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze na terenie kraju przez klientów polskich oraz zagranicznych. Są to głównie transakcje o charakterze bezgotówkowym, przeprowadzane w terminalach POS bądź za pośrednictwem Internetu, ale również transakcje gotówkowe w formie wypłat sklepowych *cash back* (o nich szerzej w podrozdz. 4.5.).

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, że w IV kwartale 2018 r. zarejestrowano 1,229 mld transakcji czyli więcej o 20 mln (wzrost o 2%) w porównaniu do poprzedniego kwartału. Wskaźnik liczby transakcji wykazuje tendencję rosnącą również w długim okresie. I tak,

liczba transakcji na przestrzeni ostatniego roku wzrosła o 19%, a na przestrzeni dwóch ostatnich lat wzrosła o 46% (wykres nr 3.9).

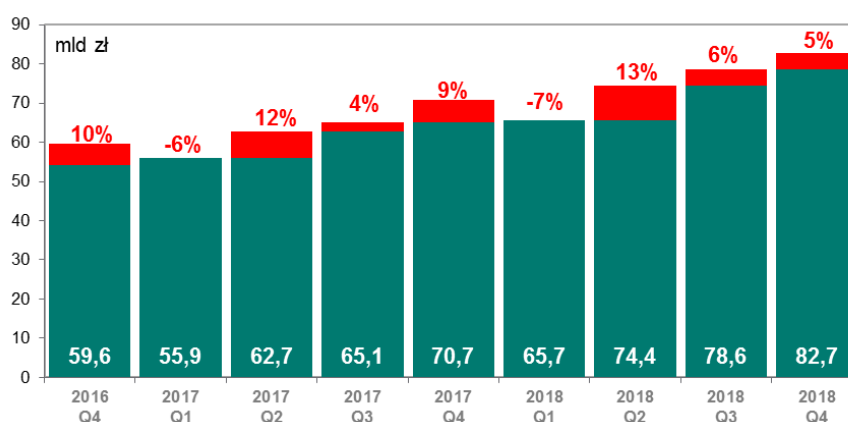
Wykres 3.9 Liczba (w mln szt.) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Łączna wartość transakcji bezgotówkowych zarejestrowanych przez agentów rozliczeniowych w IV kwartale 2018 r. wynosiła 82,7 mld zł i w porównaniu do kwartału poprzedniego zwiększyła się o 4,1 mld zł, co stanowiło wzrost o 5% (wykres nr 3.10). Wartość transakcji bezgotówkowych w długim okresie także wzrasta. I tak, na przestrzeni ostatniego roku liczba transakcji wzrosła o 17%, a na przestrzeni dwóch ostatnich lat wzrosła o 39%.

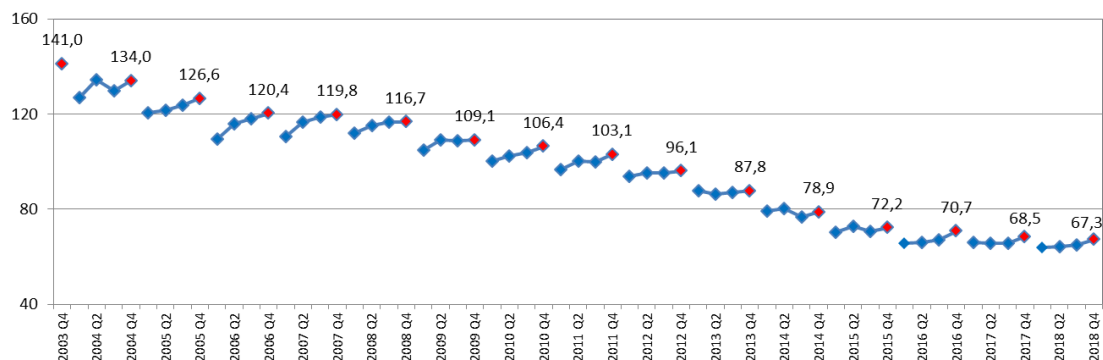
Wykres 3.10 Wartość (w mld zł) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

W IV kwartale 2018 r. średnia wartość pojedynczej transakcji bezgotówkowej wyniosła 67,3 zł. W analogicznych kwartałach lat poprzednich, tj. w IV kwartale 2017 r. oraz 2016 r., wynosiła odpowiednio: 68,5 zł i 70,7 zł. Biorąc pod uwagę dłuższy horyzont czasowy, czyli okres od 2003 r., odnotowano trend spadkowy tego wskaźnika, co świadczy o używaniu kart do realizacji coraz większej liczby transakcji na coraz mniejsze kwoty (wykres nr 3.11).

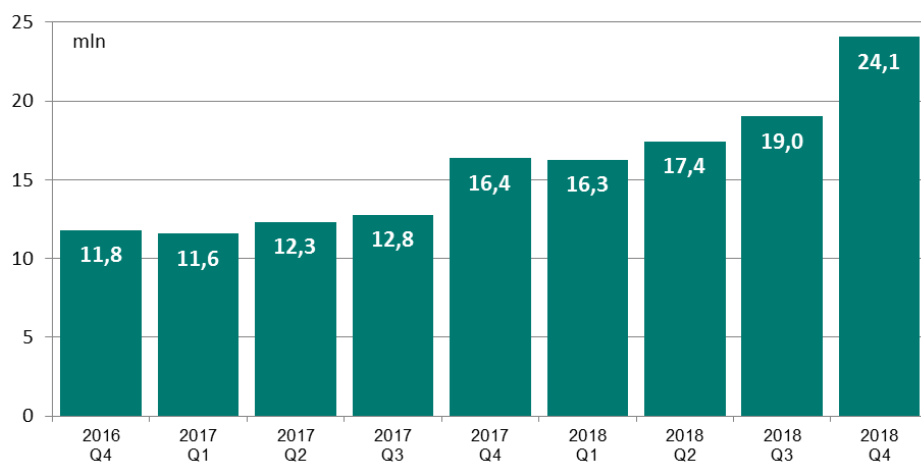
Wykres 3.11 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2003 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Dynamicznie rozwijającym się sektorem płatności są płatności w Internecie. W IV kwartale 2018 r. kartami płatniczymi w Internecie zrealizowano 24,1 mln transakcji. Liczba transakcji była większa niż w poprzedzającym kwartale o 5 mln transakcji, co stanowiło wzrost o 27% (wykres nr 3.12). Udział transakcji internetowych w ogólnej liczbie płatności bezgotówkowych wyniósł 1,96%, czyli był większy w porównaniu do poprzedniego kwartału (1,57%).

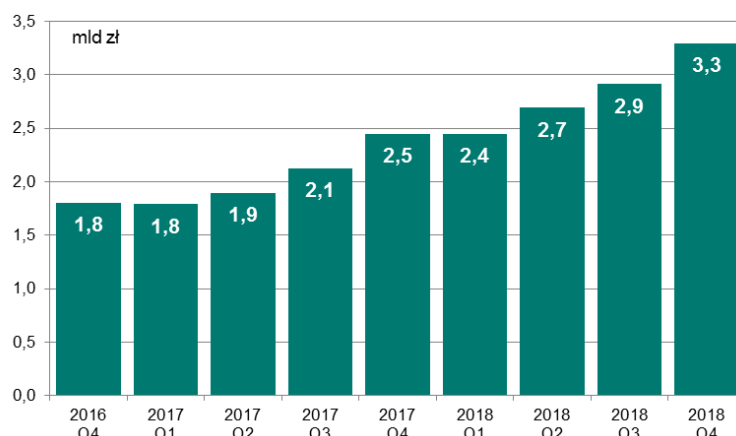
Wykres 3.12 Liczba (w mln) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Na uwagę zasługuje fakt, że w IV kwartale 2018 r. klienci dokonali transakcji w Internecie o łącznej wartości 3,3 mld zł (wykres 3.13). Udział transakcji w Internecie w całości transakcji bezgotówkowych nieznacznie zmalał i wyniósł 4% (w poprzednim kwartale wyniósł 3,7%).

Wykres 3.13 Wartość (w mld zł) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

3.4. Transakcje zbliżeniowe kartami płatniczymi

Na przestrzeni ostatnich lat na rynku polskim nastąpiła prawdziwa rewolucja w sposobie korzystania z kart płatniczych, polegająca na ogromnym wzroście liczby kart zbliżeniowych oraz wzroście transakcji zbliżeniowych.

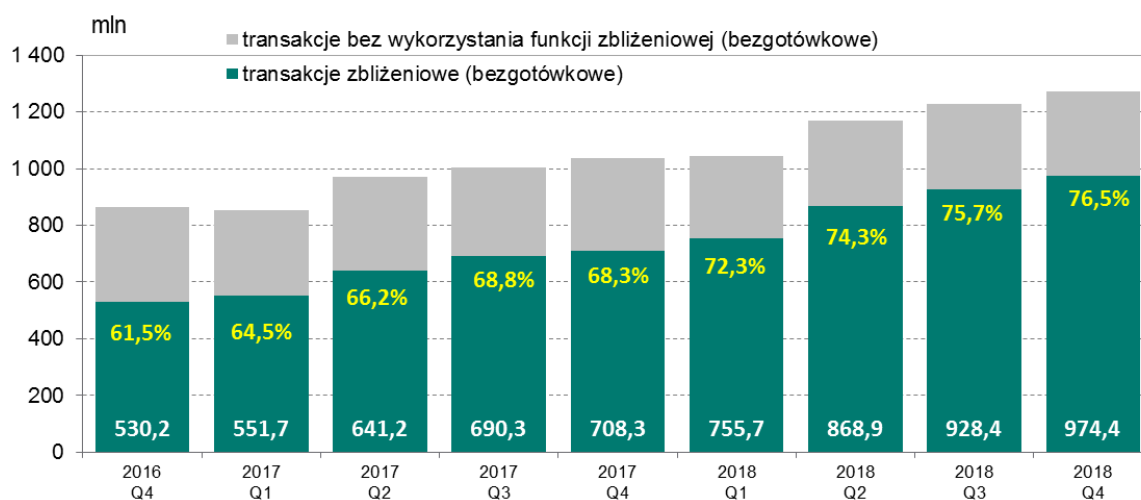
Obecnie karty zbliżeniowe stanowią 84,1% wszystkich kart płatniczych w Polsce. Na koniec grudnia 2018 r. wydanych było 34,7 mln kart płatniczych z funkcją płatności zbliżeniowej.

Na koniec 2018 r. wszystkich zbliżeniowych instrumentów płatniczych, bazujących na kartach płatniczych - wliczając w to także: gadżety, stickery czy karty zainstalowane w telefonie - było łącznie 36,2 mln. W IV kwartale br. przybyło ich 1,5 mln, co stanowi wzrost o 4%.

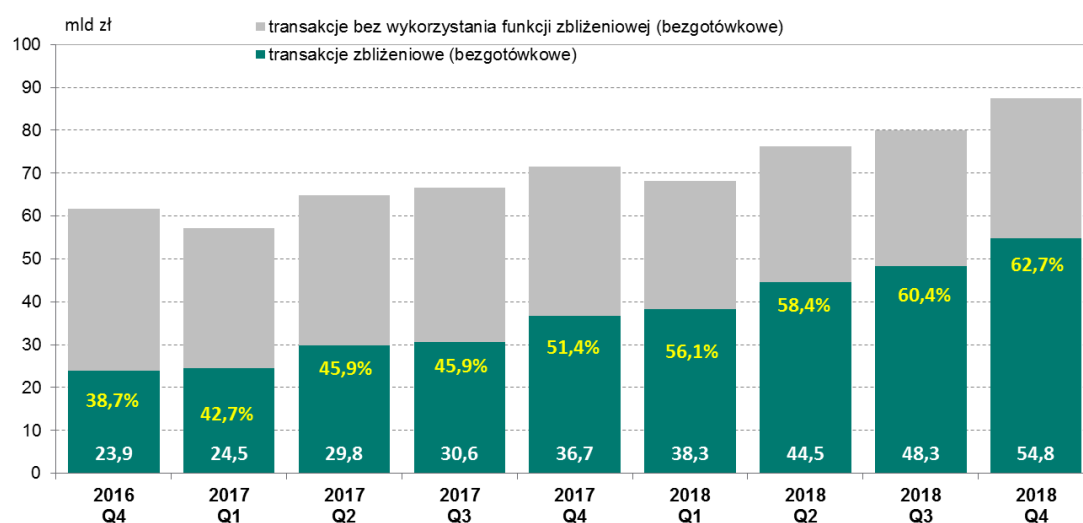
W IV kwartale 2018 r. kartami płatniczymi w formie zbliżeniowej przeprowadzono 974,4 mln transakcji bezgotówkowych (wykres 3.14). W porównaniu do poprzedniego kwartału (928,4 mln) odnotowano wzrost liczby transakcji o 45,9 mln, co stanowi wzrost o 5%. W IV kwartale 2018 r. udział płatności zbliżeniowych w ogólnej liczbie bezgotówkowych płatności kartowych wynosił 76,5% (w poprzednim okresie wynosił 75,7%), czyli na przestrzeni dłuższego okresu obserwowany jest stały wzrost tego wskaźnika.

Łączna wartość przeprowadzonych transakcji wyniosła 54,8 mld zł. W porównaniu do kwartału poprzedniego wartość bezgotówkowych transakcji zbliżeniowych zwiększyła się o 6,5 mld zł, co stanowi wzrost o 14%. Udział transakcji zbliżeniowych w całości obrotów bezgotówkowych przeprowadzanych kartami płatniczymi wyniósł 62,7% (w poprzednim okresie wynosił 60,4%). Również ten wskaźnik na przestrzeni dłuższego okresu wykazuje tendencję rosnącą (wykres nr 3.15).

Wykres 3.14 Liczba (w mln) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz udział transakcji zbliżeniowych w liczbie wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

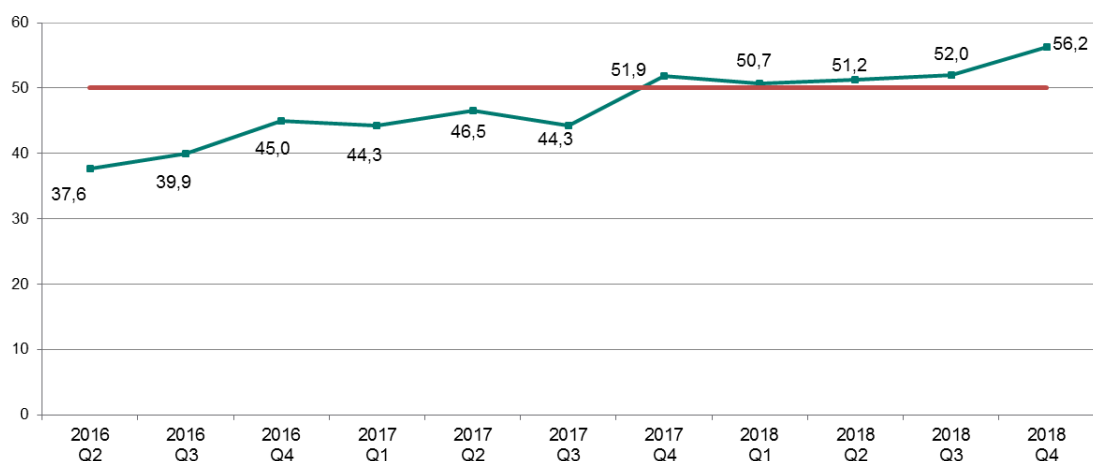
Wykres 3.15 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz udział transakcji zbliżeniowych w wartości wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2018 r. średnia wartość pojedynczej transakcji zbliżeniowej wyniosła 56,2 zł. W poprzednim kwartale wskaźnik ten wynosił 52 zł. Biorąc pod uwagę dłuższy horyzont czasowy, do III kwartału 2016 r. widoczna była tendencja ustabilizowania średniej wartości w granicach 38 – 42 zł, natomiast w analizowanych ostatnich pięciu kwartałach wartość ta przekroczyła granicę 50 zł (wykres nr 3.16). Zaobserwowana zmiana, czyli wzrost średniej wartości transakcji zbliżeniowych przeprowadzanych przez klientów, może wynikać z faktu, że transakcje zbliżeniowe rozpoznały się ponad model detalicznych płatności niskokwotowych, tj. ograniczonych górnym limitem 50 zł bez konieczności użycia PIN. Powszechność wykorzystywania płatności zbliżeniowych odnosi się zatem zarówno do płatności niskokwotowych (o wartości poniżej 50 zł), jak i płatności o wartości wykraczającej poza limit 50 zł dokonywanych przy użyciu karty.

Wykres 3.16 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji kartą płatniczą przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach od II kwartału 2016 r.

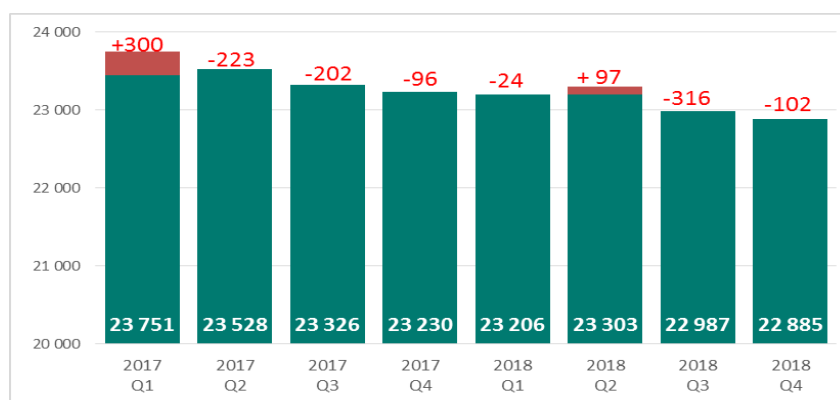
Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

4. Infrastruktura rynku kart płatniczych

4.1. Bankomaty

Według danych otrzymywanych od banków i niebankowych operatorów bankomatów, w ostatnich kwartałach systematycznie spadała liczba bankomatów. Od końca marca 2017 r. liczba dostępnych w Polsce bankomatów zmniejszyła się. W IV kwartale 2018 r. liczba bankomatów zmniejszyła się o kolejne 102 urządzenia. Na koniec grudnia 2018 r. w Polsce było 22.885 bankomatów (wykres nr 4.1), co oznacza spadek w porównaniu do poprzedniego kwartału o 0,4%.

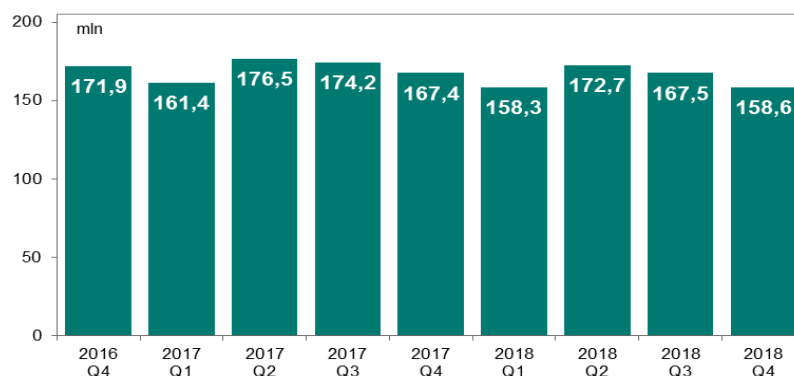
Wykres 4.1 Liczba bankomatów w kolejnych kwartałach od I kwartału 2017 r.

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2018 r. w bankomatach na terenie kraju odnotowano 158,6 mln transakcji wypłat gotówki. W porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowano zmniejszenie liczby wypłat o 8,9 mln, co stanowiło spadek o 5,3% (wykres nr 4.2).

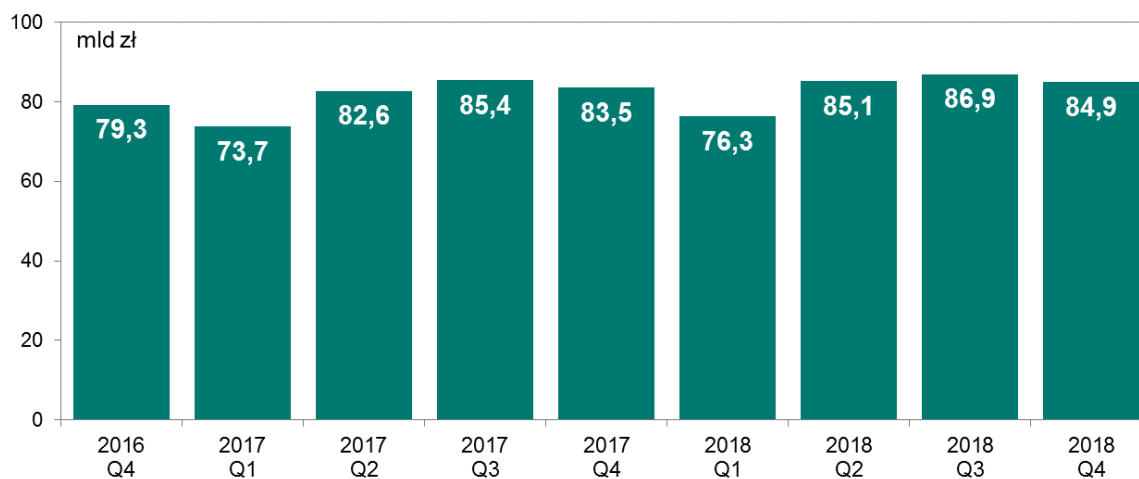
Wykres 4.2 Liczba (w mln) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od operatorów bankomatów

W IV kwartale 2018 r. wypłaty gotówki w bankomatach opiewały na łączną kwotę 84,9 mld zł, czyli o 2 mld zł mniej niż w kwartale poprzednim (spadek o 2,3%) (wykres nr 4.3).

Wykres 4.3 Wartość (w mld zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

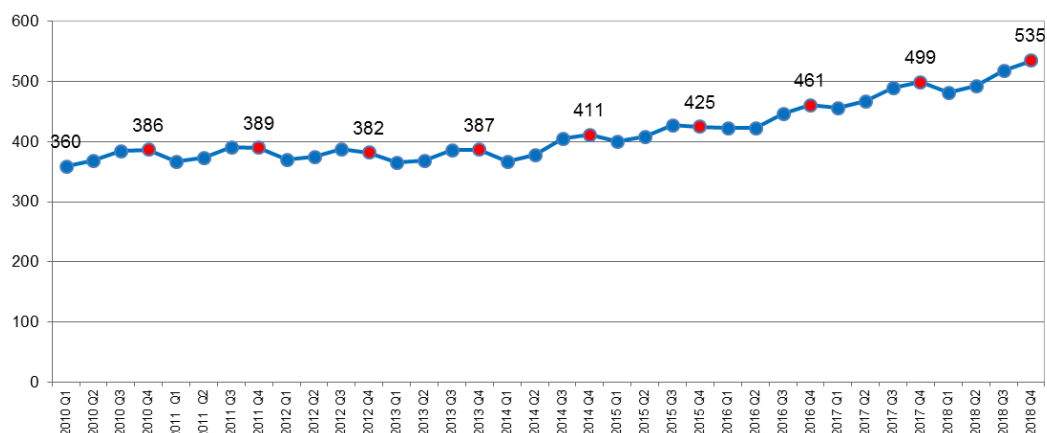

Źródło: dane od operatorów bankomatów

Średnia wartość pojedynczej transakcji wypłaty gotówki w bankomacie wynosiła 535 zł, czyli była większa niż w poprzednim kwartale (519 zł). Średnią wartość pojedynczej wypłaty realizowanej w bankomacie na przestrzeni kolejnych kwartałów od 2010 r. przedstawiono na wykresie nr 4.4.

Wzrósł także wskaźnik częstości wypłat. W IV kwartale 2018 r. dziennie jeden bankomat realizował średnio 75 wypłat gotówkowych (w poprzednim kwartale wskaźnik ten wynosił 79).

Wykres 4.4 Średnia wartość (w zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonej w bankomatach w kolejnych kwartałach od I kwartału 2010 r.

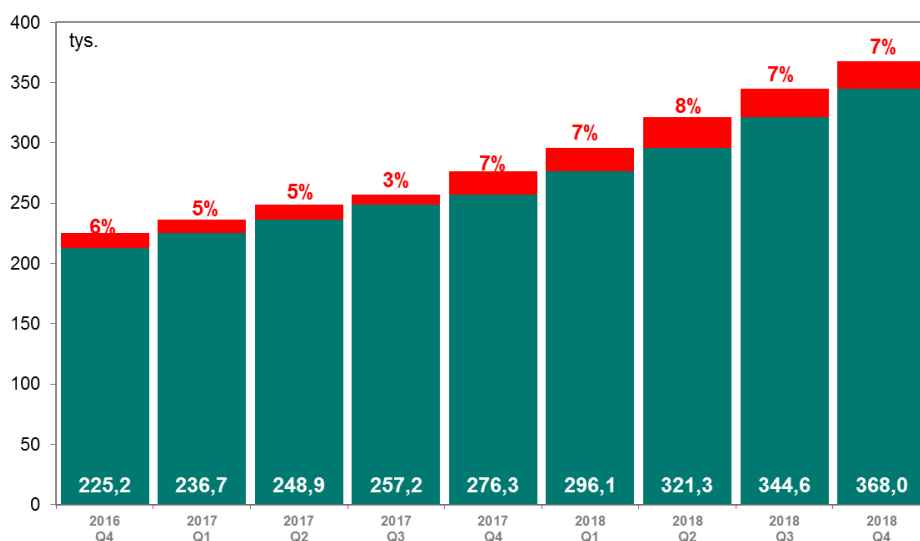

Źródło: dane od operatorów bankomatów

4.2. Akceptanci

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, iż na koniec grudnia 2018 r. na rynku polskim łącznie funkcjonowało 368,0 tys. akceptantów. W IV kwartale 2018 r., w porównaniu do kwartału poprzedniego, liczba akceptantów zwiększyła się o 23,4 tys., co stanowiło wzrost o 7% (wykres nr 4.5). Liczba akceptantów w kolejnych kwartałach od kilku lat systematycznie rośnie. I tak, w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy liczba akceptantów zwiększyła się o 91,7 tys., co stanowiło wzrost o 33%.

Wykres 4.5 Liczba akceptantów (w tys. szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

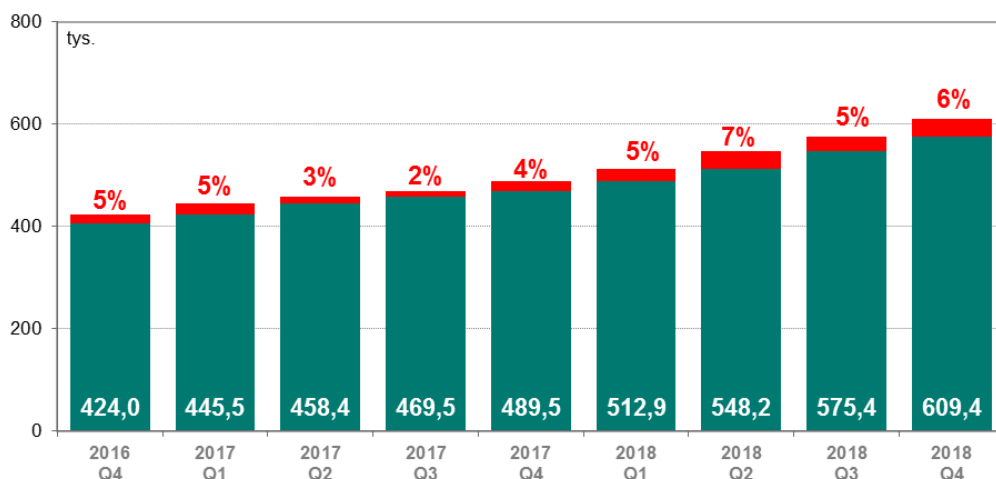

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.3. Punkty handlowo-usługowe

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, iż na koniec grudnia 2018 r. na rynku polskim łącznie funkcjonowało 609,4 tys. punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności dokonywane przy użyciu kart płatniczych. W porównaniu do poprzedniego kwartału, liczba punktów handlowo-usługowych w IV kwartale 2018 r. zwiększyła się o 34 tys. placówek, tj. wzrosła o 6%. Liczba punktów handlowo-usługowych od kilku lat rośnie. Wzrost tego wskaźnika charakteryzuje dostępność sieci akceptacji dla potencjalnych klientów posługujących się bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi. W ciągu ostatniego roku liczba punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności zwiększyła się o 119,9 tys. nowych placówek, co oznacza wzrost o 24% (wykres nr 4.6).

Wykres 4.6 Liczba (w tys.) punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności kartowe na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

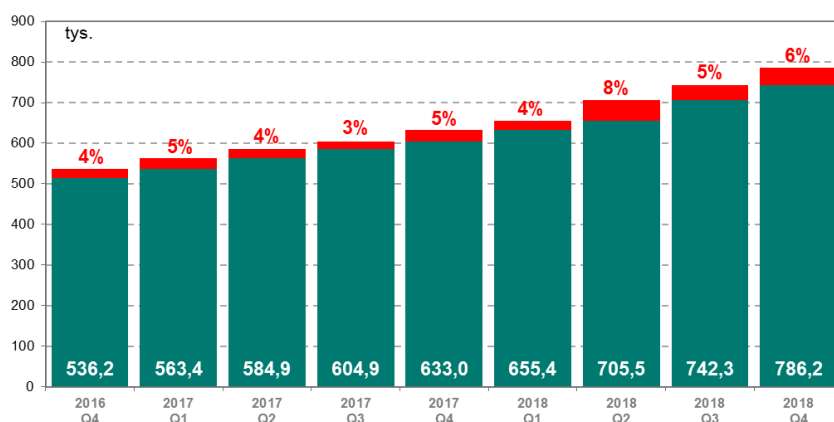
Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.4. Terminale POS

Na rynku akceptacji kart płatniczych zachodzą pozytywne zmiany, których odzwierciedleniem jest także systematyczny wzrost liczby terminali. Według danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych, na rynku polskim na koniec grudnia 2018 r. funkcjonowało łącznie 786,2 terminali POS. W porównaniu do poprzedniego kwartału było ich więcej o 43,9 tys. szt., co oznacza wzrost o 6% (wykres nr 4.7). Na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy liczba terminali POS na rynku polskim zwiększyła się o 153,3 tys. urządzeń, co stanowi wzrost o 24%.

Należy zauważyć, że wzrost sieci akceptacji następuje głównie poprzez rozpoczęcie akceptacji kart przez mniejszych akceptantów, na co niewątpliwie ma wpływ działalność Fundacji Polska Bezgotówkowa oferującej bezpłatne terminale płatnicze dla podmiotów, które dotychczas przyjmowały wyłącznie płatności gotówkowe.

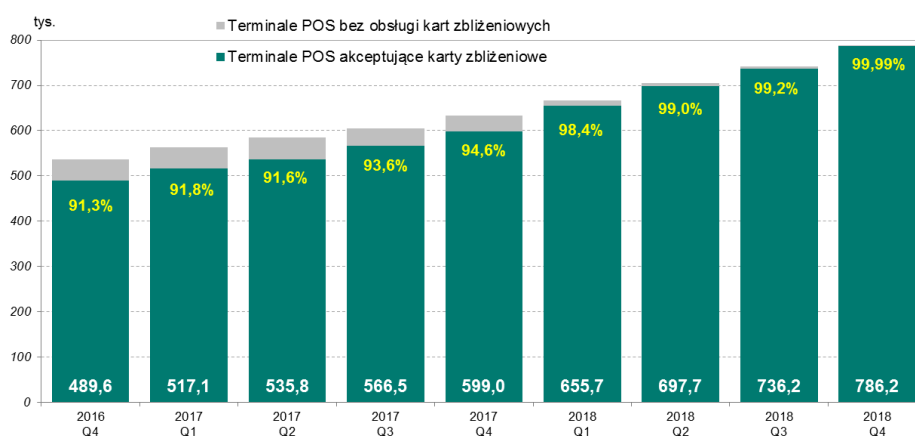
Wykres 4.7 Liczba (w tys.) terminali POS na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Rozwój rynku akceptacji następuje także pod względem przystosowania do korzystania przez klientów z płatności zbliżeniowych. Wskaźnikiem potwierdzającym zachodzące pozytywne zmiany jest rosnąca liczba terminali przystosowanych do obsługi kart zbliżeniowych. Na podstawie danych pozyskanych przez NBP od agentów rozliczeniowych, na koniec 2018 r. było w Polsce 786,2 tys. terminali wyposażonych w funkcję zbliżeniową, co w porównaniu do kwartału poprzedniego stanowi wzrost o 7% (44,5 tys. nowych terminali zbliżeniowych). Wskaźnik nasycenia rynku w Polsce terminalami zbliżeniowymi wyniósł niemal 100% (dokładnie wyniósł 99,99%). Oznacza to, że w skali całego kraju funkcjonowały 84 terminale bez funkcji zbliżeniowej (co stanowiło 0,01% wszystkich terminali). Liczbę terminali obsługujących karty w technologii zbliżeniowej oraz udział, jaki stanowią w liczbie wszystkich terminali POS dostępnych na rynku polskim, na przestrzeni kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r. przedstawia wykres nr 4.8.

Wykres 4.8 Liczba (w tys.) terminali POS przystosowanych do akceptacji kart zbliżeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.5. Punkty oferujące wypłaty sklepowe (*cash back*)

Od roku 2006 na rynku polskim jest dostępna usługa *cash back*, która umożliwia posiadaczom kart wypłatę gotówki przy okazji płacenia za zakupy w placówce handlowej. Użytkownicy kart mogą wypłacić dowolną kwotę w gotówce (dla kart Mastercard obowiązuje górny limit 500 zł, a dla kart VISA obowiązuje górny limit 300 zł) w ramach usługi *cash back*, niezależnie od wysokości transakcji bezgotówkowej dokonanej kartą.

Na koniec grudnia 2018 r. wypłatę sklepową (*cash back*) oferowało swoim klientom około 197,5 tys. placówek handlowych (sklepy i supermarkety, stacje benzynowe, hotele, salony prasowe i inne punkty handlowo-usługowe). Oznacza to, że w okresie IV kwartału 2018 r. liczba takich placówek wzrosła o 16,5 tys. kolejnych punktów, co stanowi wzrost o 9% (wykres nr 4.9).

Wykres 4.9 Liczba (w tys.) placówek handlowo-usługowych oferujących wypłatę sklepową (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

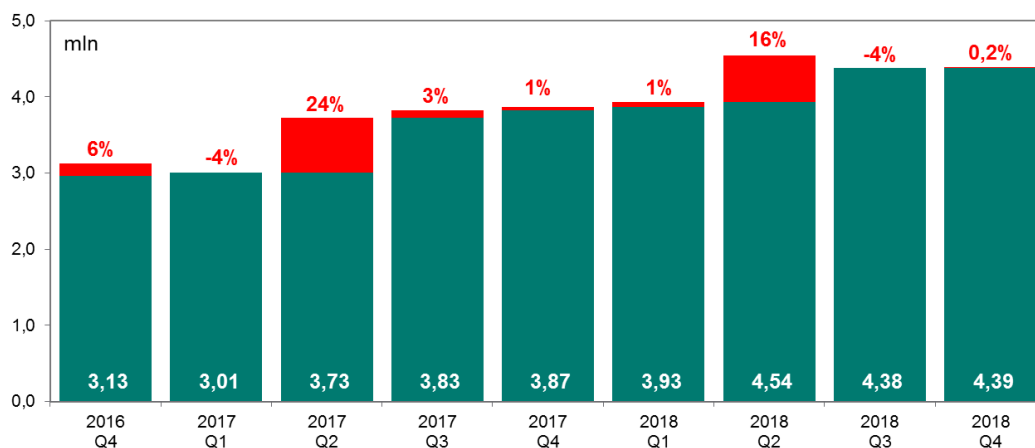

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Według danych uzyskanych przez NBP od agentów rozliczeniowych na rynku polskim znajdowało się 259,9 tys. terminali przystosowanych do obsługi wypłat sklepowych. Oznacza to, iż na przestrzeni kwartału przybyło ich 20 tys., co stanowi wzrost o 8%.

Na przestrzeni IV kwartału 2018 r. dokonano 4,39 mln wypłat sklepowych (*cash back*) i było ich o 7 tys. więcej niż poprzednim kwartale, co stanowiło wzrost o 0,2% (wykres nr 4.10).

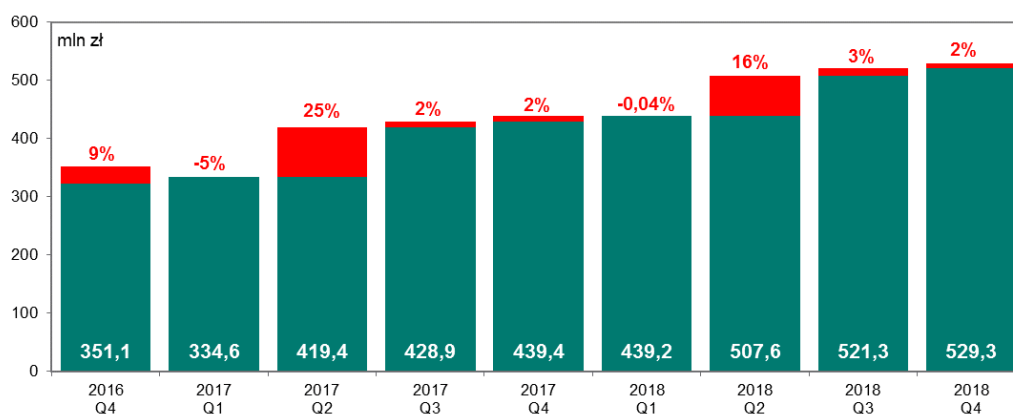
Wykres 4.10 Liczba (w mln) wypłat sklepowych (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2018 r. wartość wypłat sklepowych wyniosła 529,3 mln zł, tj. więcej o 8 mln zł w porównaniu do poprzedniego kwartału, co stanowi wzrost o 2% (wykres nr 4.11).

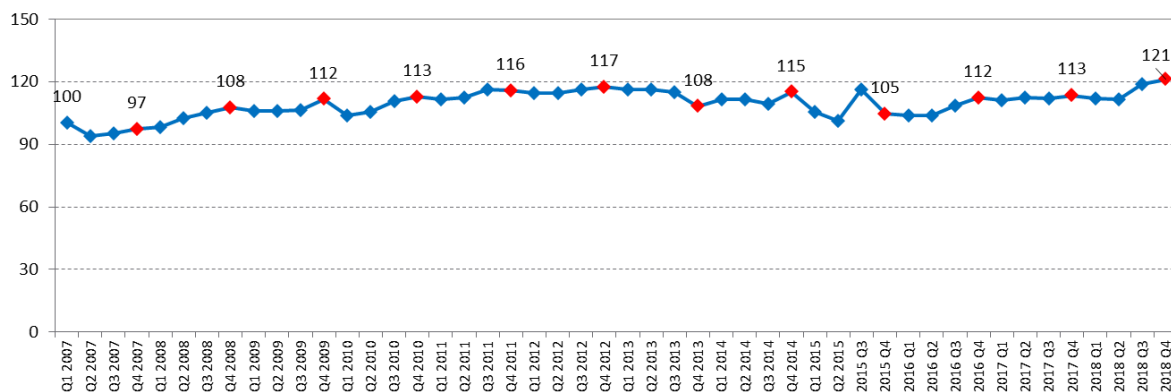
Wykres 4.11 Wartość (w mln zł) wypłat sklepowych (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.

Źródło: dane od wydawców kart płatniczych

Średnia wartość pojedynczej transakcji wypłaty sklepowej dokonywanej przy użyciu karty wynosiła 121 zł (wykres nr 4.12). Wartość średniej pojedynczej wypłaty zwiększyła się z poziomu 119 zł w poprzednim kwartale. Na przestrzeni dłuższego okresu, wartość średnia waha się w granicach od 94 zł do 121 zł. Rynek polski potwierdził prawidłowość, zaobserwowaną również na innych rynkach, iż wypłaty sklepowe są wykorzystywane przez klientów jako bieżące uzupełnienie płynności portfela. Można zatem potwierdzić, iż wypłata sklepowa (*cash back*) z założenia nie konkuruje z wypłatami dokonywanymi w bankomatach.

Wykres 4.12 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wypłaty sklepowej (*cash back*) w kolejnych kwartałach od I kwartału 2007 r.

Źródło: dane od wydawców kart płatniczych

Zestaw podstawowych wskaźników charakteryzujących liczbę i wartość transakcji realizowanych przy użyciu kart płatniczych na rynku polskim zaprezentowano w tabelach zamieszczonych w dalszej części opracowania jako załączniki nr 1 - 7 od str. 33 do str. 39.

Dodatkowo, szczegółowe dane dotyczące kart płatniczych w Polsce na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat są publikowane na stronie www.nbp.pl w katalogu: System płatniczy > Dane i analizy -> Karty płatnicze.

Opracowała Magdalena Rabong
Ekspert, Wydział Analiz i Badań
Departament Systemu Płatniczego NBP

Załącznik 1. Liczba kart płatniczych

Tabela 1. Liczba kart płatniczych w III oraz IV kwartale 2018 r. (według danych otrzymanych od banków)

LICZBA KART PŁATNICZYCH	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
Karty dla klientów indywidualnych Udział %	36 397 144 90,0%	+ 432 tys.	↗ + 1,2% ↘	36 829 538 89,3%
Karty dla klientów biznesowych Udział %	4 023 159 10,0%	+ 385 tys.	↗ + 10% ↗	4 407 782 10,7%
Karty debetowe Udział %	31 981 943 79,1%	+ 584 tys.	↗ + 2% ↘	32 565 814 79,0%
Karty kredytowe Udział %	5 871 987 14,5%	+ 2,6 tys.	↗ + 0,04% ↘	5 874 581 14,2%
Karty obciążeniowe Udział %	234 039 0,6%	- 0,6 tys.	↘ - 0,2% →	233 477 0,6%
Karty przedpłacone Udział %	2 332 334 5,8%	+ 231 tys.	↗ + 10% ↗	2 563 448 6,2%
Karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem Udział %	37 145 970 91,9%	+ 303 tys.	↗ + 0,8% ↘	37 448 538 90,8%
Karty tylko z paskiem magnetycznym Udział %	1 922 989 4,8%	+ 355 tys.	↗ + 18% ↗	2 278 136 5,5%
Karty wirtualne Udział %	913 342 2,3%	+ 140 tys.	↗ + 15% ↗	1 052 983 2,6%
Karty tylko z mikroprocesorem EMV Udział %	431 532 1,1%	+ 20 tys.	↗ + 5% ↗	451 633 1,1%
Karty z mikroprocesorem innym niż EMV Udział %	6 470 0,02%	- 0,4 tys.	↘ - 7% ↘	6 030 0,01%
OGÓŁEM:	40 420 303	+ 817 tys.	↗ + 2%	41 237 320
w tym:				
Karty płatnicze aktywne (w okresie kwartału) Udział % w ogólnej liczbie kart	26 594 202 65,8%	+ 997 tys.	↗ + 4% ↗	27 591 020 66,9%

Załącznik 2. Liczba transakcji kartami

Tabela 2. Liczba transakcji kartowych w III oraz IV kwartale 2018 r. (według danych otrzymanych od banków)

LICZBA TRANSAKCJI KARTOWYCH	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
Karty dla klientów indywidualnych Udział %	1 358 238 378 96,5%	+ 33,5 mln	↗ + 2% ↘	1 391 697 228 96,3%
Karty dla klientów biznesowych Udział %	49 583 107 3,5%	+ 3,9 mln	↗ + 8% ↗	53 528 224 3,7%
Transakcje bezgotówkowe Udział %	1 226 742 803 87,1%	+ 46,1 mln	↗ + 4% ↗	1 272 878 715 88,1%
Transakcje gotówkowe Udział %	181 078 682 12,9%	- 8,7 mln	↘ - 5% ↘	172 346 737 11,9%
Transakcje w kraju Udział %	1 343 765 771 95,5%	+ 40,4 mln	↗ + 3% ↗	1 384 196 964 95,8%
Transakcje poza krajem Udział %	64 055 714 4,6%	- 3 mln	↘ - 5% ↘	61 028 488 4,2%
Karty debetowe Udział %	1 287 755 917 91,5%	+ 34,5 mln	↗ + 3% →	1 322 292 412 91,5%
Karty kredytowe Udział %	111 351 671 7,9%	+ 1,2 mln	↗ + 1% ↘	112 591 083 7,8%
Karty obciążeniowe Udział %	2 795 504 0,2%	+ 0,1 mln	↗ + 5% →	2 940 814 0,2%
Karty przedpłacone Udział %	5 918 393 0,4%	+ 1,5 mln	↗ + 25% ↗	7 401 143 0,5%
OGÓŁEM:	1 407 821 485	+ 37,4 mln	↗ + 3%	1 445 225 452
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	34,83		↗	35,05

Załącznik 3. Wartość transakcji kartami

WARTOŚĆ TRANSAKCJI KARTOWYCH (zł)	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
Karty dla klientów indywidualnych Udział %	158 235 139 553 85,1%	+ 3,6 mld	↗ + 2% ↘	161 875 617 710 84,4%
Karty dla klientów biznesowych Udział %	27 710 414 099 14,9%	+ 2,2 mld	↗ + 8% ↗	29 872 667 879 15,6%
Transakcje bezgotówkowe Udział %	79 979 412 984 43,0%	+ 7,5 mld	↗ + 9% ↗	87 433 683 886 45,6%
Transakcje gotówkowe Udział %	105 966 140 668 57,0%	- 1,7 mld	↘ - 2% ↘	104 314 601 703 54,4%
Transakcje w kraju Udział %	175 427 785 466 94,3%	+ 6,6 mld	↗ + 4% ↗	182 060 219 442 94,9%
Transakcje poza krajem Udział %	10 517 768 186 5,7%	- 0,8 mld	↘ - 8% ↘	9 688 066 146 5,1%
Karty debetowe Udział %	171 974 998 460 92,5%	+ 4,8 mld	↗ + 3% ↘	176 764 095 453 92,2%
Karty kredytowe Udział %	12 090 188 830 6,5%	+ 0,7 mld	↗ + 6% ↗	12 797 348 046 6,7%
Karty obciążeniowe Udział %	1 025 166 560 0,6%	+ 0,1 mld	↗ + 10% →	1 126 379 166 0,6%
Karty przedpłacone Udział %	855 199 803 0,5%	+ 0,2 mld	↗ + 24% ↗	1 060 462 924 0,6%
OGÓŁEM:	185 945 553 652	+ 5,8 mld	↗ + 3%	191 748 285 588
Średnia wartość pojedynczej transakcji	132,1		↗	132,7

Załącznik 4. Bezgotówkowe oraz gotówkowe transakcje kartami płatniczymi

	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
BEZGOTÓWKOWE TRANSAKcje KARTAMI PŁAT.				
Liczba transakcji	1 226 742 803	+ 46,1 mln	↗ + 4%	1 272 878 715
Udział % w ogólnej liczbie transakcji kartami	87,1%		↗	88,1%
w tym:				
Urządzenia akceptujące karty płatnicze	1 176 152 863	+ 33,6 mln	↗ + 3%	1 209 722 614
Card not present	50 589 940	+ 12,6 mln	↗ + 25%	63 156 101
w tym:				
Transakcje w kraju	1 166 663 046	+ 48,4 mln	↗ + 4%	1 215 060 099
Transakcje poza krajem	60 079 757	- 2,3 mln	↘ - 4%	57 818 616
Wartość transakcji (w zł)	79 979 412 984	+ 7,5 mld	↗ + 9%	87 433 683 886
Udział % w ogólnej wartości transakcji kartami	43,0%		↗	45,6%
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	30,35		↗	30,87
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	65,2		↘	68,7
GOTÓWKOWE TRANSAKcje KARTAMI PŁAT.				
Liczba transakcji	181 078 682	- 8,7 mln	↘ - 5%	172 346 737
Udział % w ogólnej liczbie transakcji kartami	12,9%		↘	11,9%
w tym:				
Bankomaty (wyплаты)	166 618 993	- 8,9 mln	↘ - 5%	157 721 855
Kasy banku (wyплаты)	922 653	- 45 tys.	↘ - 5%	878 027
Wyплаты sklepowe (cash back)	4 381 311	+ 7 tys.	↗ + 0,2%	4 388 340
w tym:				
Transakcje w kraju	177 102 725	- 8 mln	↘ - 4%	169 136 865
Transakcje poza krajem	3 975 957	- 0,8 mln	↘ - 19%	3 209 872
Wartość transakcji (w zł)	105 966 140 668	- 1,7 mld	↘ - 2%	104 314 601 703
Udział % w ogólnej wartości transakcji kartami	57,0%		↘	54,4%
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	4,48		↘	4,18
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	585,2		↗	605,3

Załącznik 5. Karty płatnicze zbliżeniowe

Tabela 5. Płatności zbliżeniowe kartami płatniczymi - liczba kart, liczba transakcji oraz wartość transakcji (według danych otrzymanych od banków) oraz infrastruktura terminali płatniczych przystosowanych do płatności zbliżeniowych (według danych otrzymanych od agentów rozliczeniowych) w III oraz IV kwartale 2018 r.

	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
PŁATNOŚCI KARTAMI PŁATNICZYMI ZBLIŻENIOWYMI				
Liczba kart z funkcją zbliżeniową	33 485 836	+ 1,2 mln	↗ + 4%	34 675 149
Udział % kart zbliżeniowych w ogólnej liczbie kart płatniczych	82,8%		↗	84,1%
Liczba terminali zbliżeniowych	736 189	+ 50 tys.	↗ + 7%	786 151
Udział % terminali zbliżeniowych w ogólnej liczbie terminali	99,2%		↗	99,99%
Liczba transakcji zbliżeniowych	928 438 171	+ 45,9 mln	↗ + 5%	974 378 994
Udział % transakcji zbliżeniowych w ogólnej liczbie tr. bezgotówkowych	75,7%		↗	76,5%
Wartość transakcji zbliżeniowych	48 270 953 781	+ 6,5 mld	↗ + 14%	54 805 224 605
Udział % transakcji zbliżeniowych w ogólnej wartości tr. bezgotówkowych	60,4%		↗	62,7%
Średnia wartość pojedynczej transakcji zbliżeniowej (zł)	52,0		↗	56,2

Załącznik 6. Wyплаты gotówki w bankomatach oraz wypłaty sklepowe (cash back)

Tabela 6. Wyплаты w bankomatach (według danych od operatorów bankomatów) oraz wypłaty sklepowe cash back (według danych od wydawców kart) w III oraz IV kwartale 2018 r.

	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
BANKOMATY				
Liczba bankomatów	22 987	-102	↘ -0,4%	22 885
Liczba wypłat w bankomacie	167 493 424	- 8,9 mln	↘ - 5,3%	158 611 847
Wartość wypłat w bankomacie (w zł)	86 929 218 366	- 2 mld	↘ -2,3%	84 897 859 332
Średnia wartość wypłaty w bankomacie (zł)	519		↗	535
Średnia dzienna liczba wypłat przypadająca na pojedynczy bankomat	79,20		↘	75,34
Wypłaty sklepowe (cash back)				
Liczba placówek handlowo-usługowych	181 081	+ 16,5 tys.	↗ + 9,1%	197 532
Liczba terminali	239 837	+ 20 tys.	↗ + 8,4%	259 880
Liczba transakcji	4 381 311	+ 7 tys.	↗ + 0,2%	4 388 340
Wartość transakcji (zł)	521 261 872	+ 8 mln	↗ + 1,5%	529 284 207
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	119		↗	121

Załącznik 7. Rynek akceptacji kart płatniczych wg danych od agentów rozliczeniowych

Tabela 7. Wykorzystanie elektronicznych instrumentów płatniczych w III oraz IV kwartale 2018 r. (według danych przekazanych przez agentów rozliczeniowych)

	2018 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2018 Q4
Rynek akceptacji kart płatniczych				
Liczba akceptantów	344 605	+ 23,4 tys.	↗ + 7%	367 955
Liczba punktów handlowo-usługowych	575 355	+ 34 tys.	↗ + 6%	609 385
Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instr. płatnicze	742 298	+ 43,9 tys.	↗ + 6%	786 235
Liczba transakcji	1 209 172 569	+ 20 mln	↗ + 2%	1 229 192 434
Wartość transakcji (zł)	78 559 589 280	+ 4,1 mld	↗ + 5%	82 674 836 560
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	65,0		↗ + 4%	67,3
Średnia dzienna liczba transakcji przypadająca na pojedyncze urządzenie akceptujące elektroniczne instrumenty płatnicze	17,7		↘ - 4%	17,0
TERMINALE POS				
Liczba akceptantów	317 929	+ 21,8 tys.	↗ + 7%	339 696
Liczba punktów handlowo-usługowych wyposażonych w terminale	531 362	+ 31,2 tys.	↗ + 6%	562 607
Liczba urządzeń	742 298	+ 43,9 tys.	↗ + 6%	786 235
Liczba transakcji	1 186 098 661	+ 14,9 mln	↗ + 1%	1 200 986 046
Wartość transakcji (zł)	75 115 118 927	+ 3,7 mld	↗ + 5%	78 843 048 308
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	63,3		↗ + 4%	65,6
Średnia dzienna liczba transakcji przypadająca na terminal	17,4		↘ - 4%	16,6
Płatności w Internecie				
Liczba akceptantów	26 676	+ 1,6 tys.	↗ + 6%	28 259
Liczba punktów handlowo-usługowych wyposażonych w terminale	43 993	+ 2,8 tys.	↗ + 6%	46 778
Liczba transakcji	19 020 014	+ 5 mln	↗ + 27%	24 064 849
Udział% transakcji w całości transakcji bezgotówkowych	1,6%		↗	2,0%
Wartość transakcji (zł)	2 915 467 000	+ 382 mln	↗ + 13%	3 297 256 957
Udział% transakcji w całości transakcji bezgotówkowych	3,7%		↗	4,0%
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	153		↘ - 11%	137
Średnia dzienna liczba transakcji	206 739		↗ + 27%	261 574

Spis wykresów

Wykres 2.1 Liczba kart płatniczych (w mln szt.) w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od 2004 r.	4
Wykres 2.2 Liczba kart płatniczych aktywnych(w mln szt.) oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie kart wyemitowanych w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	5
Wykres 2.3 Struktura wydanych kart według poszczególnych systemów kartowych - stan na koniec III oraz IV kwartału 2018 r.	5
Wykres 2.4 Struktura wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, obciążeniowe oraz przedpłacone - stan na koniec III oraz IV kwartału 2018 r.	6
Wykres 2.5 Liczba kart debetowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	7
Wykres 2.6 Liczba kart kredytowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	8
Wykres 2.7 Wskaźniki udziału kredytów zagrożonych w wybranych kategoriach kredytów w kolejnych miesiącach od stycznia 2017 r.	8
Wykres 2.8 Liczba kart obciążeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	9
Wykres 2.9 Liczba kart przedpłaconych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	10
Wykres 2.10 Struktura kart w podziale według technologii zapisu danych w III oraz IV kwartale 2018 r.	10
Wykres 2.11 Liczba kart z paskiem magnetycznym i z mikroprocesorem na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	11
Wykres 2.12 Liczba kart tylko z paskiem magnetycznym na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	11
Wykres 2.13 Liczba wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	13
Wykres 3.1 Liczba (w mln) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	14
Wykres 3.2 Struktura liczby przeprowadzonych transakcji przy użyciu kart w III oraz IV kwartale 2018 r.	15
Wykres 3.3 Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w IV kwartale 2017 r. oraz 2018 r.	15
Wykres 3.4 Wartość (w mld zł) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	16
Wykres 3.5 Udział wartości transakcji bezgotówkowych i gotówkowych przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w IV kwartale 2017 r. oraz 2018 r.	16
Wykres 3.6 Liczba (w mln) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	18

Wykres 3.7 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	18
Wykres 3.8 Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kolejnych kwartałach od I kwartału 2010 r.	19
Wykres 3.9 Liczba (w mln szt.) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	20
Wykres 3.10 Wartość (w mld zł) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	20
Wykres 3.11 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2003 r.	21
Wykres 3.12 Liczba (w mln) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	21
Wykres 3.13 Wartość (w mld zł) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	22
Wykres 3.14 Liczba (w mln) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz udział transakcji zbliżeniowych w liczbie wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	23
Wykres 3.15 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz udział transakcji zbliżeniowych w wartości wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	23
Wykres 3.16 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji kartą płatniczą przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach od II kwartału 2016 r.	24
Wykres 4.1 Liczba bankomatów w kolejnych kwartałach od I kwartału 2017 r.	25
Wykres 4.2 Liczba (w mln) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	26
Wykres 4.3 Wartość (w mld zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	26
Wykres 4.4 Średnia wartość (w zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonej w bankomatach w kolejnych kwartałach od I kwartału 2010 r.	27
Wykres 4.5 Liczba akceptantów (w tys. szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	27
Wykres 4.6 Liczba (w tys.) punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności kartowe na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	28
Wykres 4.7 Liczba (w tys.) terminali POS na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	29
Wykres 4.8 Liczba (w tys.) terminali POS przystosowanych do akceptacji kart zbliżeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2016 r.	29
Wykres 4.9 Liczba (w tys.) placówek handlowo-usługowych oferujących wypłatę sklepową (<i>cash back</i>) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	30

Wykres 4.10 Liczba (w mln) wypłat sklepowych (<i>cash back</i>) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	31
Wykres 4.11 Wartość (w mln zł) wypłat sklepowych (<i>cash back</i>) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2016 r.	31
Wykres 4.12 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wypłaty sklepowej (<i>cash back</i>) w kolejnych kwartałach od I kwartału 2007 r.	32

www.nbp.pl

